

SLOVENSKI Občan

KOPER — 17. APRILA 1959

POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI

LETU VIII. — ŠTEV. 15

Izhaja vsak petek. Izdaja Casopisno založniško podjetje Primorski tisk Koper. Naslov uredništva in uprave: Koper, Cankarjeva 1, telefon 170. Posamezni izvod 10 din. Celotna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo letno 1000 din ali 3,5 dolarja. Bančni račun 602-70-1-181. Prilog Uradni vestnik okraja Koper prejemajo naročniki brezplačno. Kopirov ne vrečamo.

ŠTIRIDESET LET OD USTANOVITVE KOMUNISTIČNE PARTIJE JUGOSLAVIJE

1919 ★ 1959

Ljudje izmučene Evrope si po štiriletnem klanju prve svetovne vojne niso želeli drugega, kakor miru, kruha in svobode, mali narodi pa so povrhu tega še pravico do odločanja o svoji usodi. Venadar pa so se vsa ta pričakovanja pri nas izpolnila le navidezno, kajti kaj kmalu po propadu stare Avstrije začne zgodovina pisati delovnim ljudem jugoslovanskih narodov vse bolj temno usodo. V svetovni vojni obogatelim špekulantom se namreč pridružijo povojni dobičkarji, oboji pa družno organizirajo takšno jugoslovansko državo, ki postane mačeha delavcu-proletarju in malemu kmetu, pri tem pa ostane skoraj tretji del Slovencev prodan Italiji, kjer kapitalizem — v primerjavi z onim v Jugoslaviji znatno močnejši — z blagoslovom rimsko cerkev zmaga nad revolucionarnimi silami in brz prehraste v svojo najhujšo obliko, v fašizem. Kaj bi si klicali v spomin, kako je fašizem v teh krajih strahoval, zapiral in pobijal delavstvo, kako je ustvaril sistem najbrutalnejšega nacionalnega za-

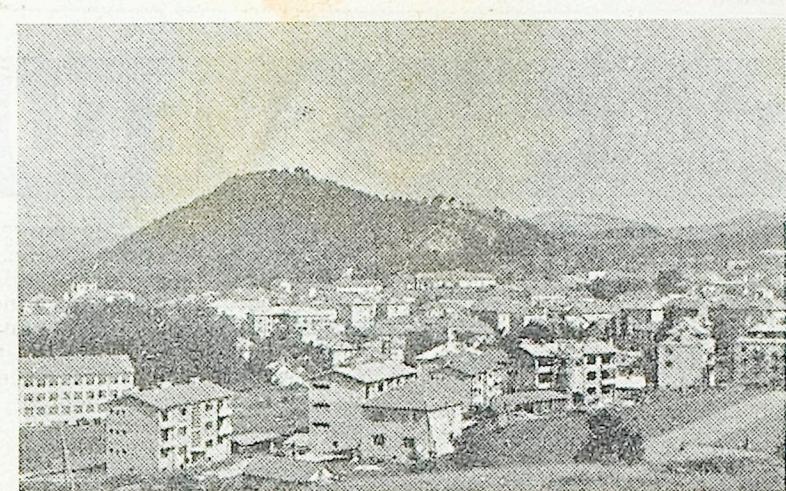
tiranja Slovencev in Hrvatov. To res ni potrebno, dovolj je še živih prič.

V novo ustvarjeni državi jugoslovenskih narodov pa namesto takoj pričakovanega miru, kruha in svobode kaj kmalu — na Zaloški cesti v Ljubljani — počijo salve pušč, ki jih kraljevski žandarji po ukazu ministra — katoliškega duhovnika Korošca — usmerijo v strnjene vrste železničarjev, da bi z množično moritvijo delavcem nagnali pred vladajočo buržoazijo z veliko srbsko klico na čelu, strah v kosti.

Takšen pouk jugoslovanskemu delavskemu razredu na splošno vsekakor ni bil vzpodbuden, bil pa je poučen v tem smislu, da ga čaka v boju za njegove pravice še dolga, trnova pot, na kateri jih bo mnogo omagalo. To je bila prava krvava šola, ki je učila tudi jugoslovanske komuniste, da se bodo morali za svojo borbo utrditi tako, kakor se je morala boljševiška partija za zmago v veliki oktobrski revoluciji.

Potreba po boju delavskega

razreda v stari Jugoslaviji pa je spričo vse hujšega izkorisčanja delavstva po vladajočih kapitalističnih nenehno rastla. Zato so vzlinc (Konec na 2. strani)

PRAZNIK POSTOJNSKE OBČINE

Prihodnji četrtek, dne 23. aprila, bo postojnska občina kot vsako leto tudi letos slovesno praznovala lokalni praznik v spomin na slavno jamsko akcijo junashkih primorskih partizanov. Letošnji praznik slavijo Postojnčani še prav posebno svečano skupaj s slavjem obletnice ustanovitve KPJ in v znamenju doseženih uspehov na vseh področjih graditve lepšega življenja sebi in svojim potomcem — z ramo ob rami z vsemi graditelji po vsej naši domovini.

PREGLED USPEHOV IN VSESTRANSKEGA NAPREDKA NA VSEH PODROČJIH

Obobčinskem prazniku Postojne

Minuli mesec so volivci postojnske občine izbrali novo občinsko vodstvo. Volivce so potele v svetčenem razpoloženju in so bile odzračne politične zavesti prebivalcev postoj-

skega in pivškega področja, ki spoštuje skrb ljudske oblasti za njihov nadaljnji gospodarski in politični razvoj. Sedaj pa se prebivalci občine pripovedajo na praznovanje svojega občinskega praznika, ki bo 23. aprila v počastitev znane drzne partizanske akcije, ko so leta 1944 minerci IX. korpusa v Postojnski jamu začigli velike količine tamkaj vskladiščenega benzina nemške vojske.

Postojnska občina šteje sedaj po zdravstvu s pivško občino 18.827 prebivalcev in sodi med gospodarsko najmočnejše občine koprskoga okraja. Letos je predvideno, da bo njen

GOSTINCI SO ZBOROVALI

V četrtek je bil v Portorožu četrti redni letni občni zbor Gostinske zbornice za okraj Koper, na katerem je bila široka razprava o stanju gostinstva. Mnogo je bilo govora o tem, da je v zadnjih letih gostinstvo zadovoljivo izpolnjevalo svoje naloge, ki v našem okraju zaradi vedno hitrejšega razvoja turizma zahtevajo iz leta v leto večje investicije in smotnejše upravljanje v gostinstvu. Na občnem zboru so tudi govorili o kadrovskem vprašanju, še posebej pa so se zavzeli za vse-spolno uveljavljanje nagrajevanja gostinskih delavcev po učinku dela. Ker zborovanje ob zaključku lista še traja, se bomo na njegovo bogato gradivo še povrnili.

Biseri naše domovine: Postojnska jama; predel, imenovan »Na Veliki gori«

držbeni brutto proizvod dosegel vrednost 7 milijard dinarjev in bo na enega prebivalca predvidoma ostvaril 346 tisoč dinarjev držbenega dinarjev narodnega dohodka.

V zadnjih štirih letih so že zgradili na območju občine 169 družinskih stanovanj, nadaljnjih 142 pa je še v izgradnji. Dograjen je bil tudi zdravstveni dom v Postojni in urejeni sta bili zdravstveni postaji v Prestranku in Belščici. Zdravstveni dom gradijo tudi v Pivki, da bo razbremenjeno določen zdravstveni postaj podjetja Javor v JZ.

Letos bo dograjen v Postojni nižja in srednja gozdarska šola in za pravila osnovne šole so že vložili 2 milijona dinarjev. V Hruševju so razširili šolsko poslopje za 4 razrede. Lep napredok je bil dosegel tudi z ustanovitvijo mestne knjižnice in z aktivnim delom DPD Sloboda v Postojni ter prosvetnega društva v Bukovju. V Prestranku in v Pivki so vložili znatna sredstva za ureditev lokalnih dvoran. Znate težave ima Notranjski muzej, ki je zaradi pomankanja primernih prostorov v sedanji stavbi prenesel nekaj svojih zbirk v prenovljeni del Predjamskega gradu. Predvidenih je 21 milijonov dinarjev za obnovitvena dela v kulturnem domu.

Velikega gospodarskega pomena je letos nova trafostaja v Bukovju in začetek telefonske povezave Podgorje z ostalimi kraji. V zadnjih treh letih je bilo vloženih 105 milijonov dinarjev. Za investicije je v tem letu predvideno, da bo investiranih v osnovna sredstva 328 milijonov dinarjev in za objekte držbenega standarda 323 milijonov dinarjev.

Posebne skrbi bo letos deležno kmetijstvo. Predvideno je, naj bi se v letošnjem letu povečala kmetijska proizvodnja za 23,9 % napram lanskemu letu. To bo omogočeno predvsem s kmetijstvom in dosedanjim vlaganjem v kmetijstvo in v upoštevanjem izkušenj ob uvajanjem proizvodnega sodelovanja individualnih kmetovalcev in kmetijskih zadrug. Kmetijske zadruge bodo razen drugih nalog prispevale zlasti vzroju plemenske živine, saj nameravajo povečati število plemenske živine za 100 glav, v ročovnik pa bodo vpisale 325 goved. Kmetijske zadruge nameravajo meliorirati 750 ha pašnikov, živinorejski kombinat v Postojni pa bo letos predvidoma povečal stalež živine do 650 na 1200 glav.

Vodna skupnost Koper namerava že letos usposobiti obstoječe vodnogospodarske objekte in bo izvedla manjše melioracije zamočvirjenih zemeljist.

Za opremo sedanjih in za ureditev novih trgovskih lokalov in skladišč bo investiranih 69 milijonov dinarjev, za gostinstvo in turizem pa 122 milijonov dinarjev. Vsekakor so torej dane široke perspektive nadaljnega gospodarskega razvoja postojnske občine.

Br. S.

Z OBČINSKE KONFERENCE ZK V KOPRU

Vnaprej naj bo tudi splošen položaj

zrcalo številčne moči Zveze komunistov

celj in Albert Jakopič ter član CK ZKS Branko Babič.

Konferenca je bila posvečena tudi 40. obletnici ustanovitve KPJ in dogodkom v Slovenski Istri v marcu in aprilu 1919, ko so se ustanovile prve partijske celice na področju sedanje koprsko občine. Sekretar občinskega komiteja ZK Karel Strukelj in organizacijski sekretar Slavko Prijan sta v svojih obširnih poročilih prikazala vodilno vlogo Zveze komunistov v oblikovanju političnega in gospodarskega razvoja koprsko občine, kjer je včlanjen v sto osnovnih organizacijah skoraj vsak tretji vodilni občini.

Delegati so po temeljiti razpravi sprejeli vrsto napotkov za nadaljnje delo, ki se mora razvijati v utrjevanju in usposabljanju delavskega upravljanja ter notranje utrditve osnovnih organizacij. Ugotovili so, da so bili dosegeni dolepiti uspehi tako na organizacijsko-političnem in ideološko-vzgojnem področju, kakor tudi v izvajanju naše gospodarske politike. Ena osnovnih nalog komunistov pa bo dosledno izpolnjevanje družbenega plana z nenehnim prizadevanjem za povečanje storilnosti in za boljšo organizacijo dela. Da bi bil ta smoter dosegzen, je nalogu komunistov, da se še bolj odločno

Udeleženci občinske konference ZK v Kopru minuli teden pozdravljajo koprsko pionirje, ki so prišli pozdraviti konferenco

P O Z I V

Vabim vse prebivalstvo mesta in občine Koper, da v teh dneh pred praznikom, posebej pa še na sam dan državnega praznika — za 20. april — svečano okrasijo hiše z zelenjem in izvesijo zastave, da bi tako vsi skupaj kar najlepše proslavili veliko obletnico ustanovitve Komunistične partije Jugoslavije in izpričali našo privrženost njenim idejam in naporom za zgraditev lepšega življenja v trdnj socialistični skupnosti jugoslovanskih narodov.

Predsednik
Občinskega ljudskega odbora
Koper:
Miran Bertok, l. r.

Spreklad POSVETU

SESTANEK ZA MIR V RIMU

V Rimu je ta teden zasedala generalna skupščina Svetovne zveze bivših bojevnikov, ki ji prisostjuje 350 delegatov. Le-ti zastopajo 141 združenj bojevnikov 36 držav in okrog 20 milijonov članov. Skupščina poteka v znamenju teženj borec vsega sveta, da bi pomagali utrditi mir in razsiriti konstruktivno sodelovanje med narodi. V poslanici je predsednik republike Tito v pozdravu skupščini izjavil, »da je trdno prepričan, da so bivši borce in ljudje, ki so bili žrtve rušilnega delovanja v zadnjih dveh svetovnih in drugih vojnah, zdaj v prvih vrstah doslednih borev za mir in za odpravo agresivnih metod ter uporabe sile iz mednarodnega življenga.«

INDIJA ZA POMOČ ALŽIRSKIM PARTIZANOM

Indijska socialistična stranka namerava ustanoviti poseben komite, ki se bo zavzel za nudenje večje pomoči Indiji alžirski osvobodilni borbi. Predstavnik indijske socialistične stranke Pradža je v tej zvezi dejal, da je dal pobudo za ustanovitev komiteja predsednik začasne alžirske vlade Ferhat Abas, ki je te dni v Indiji. V Indiji sodijo, da bi lahko voditelji indijskih strank vplivali na francosko vlado za prijateljski način rešitve vprašanja Alžirije na osnovi njene neodvisnosti.

MACMILLAN—DEBRÉ

V Londonu sta zaključila običajno izmenjavo misli o evropskih vprašanjih in bližnjih razgovorih v Zvezni ministra predsednika Velike Britanije in Francije MacMillan in Debré. Predvsem sta govorila o združitvi Nemčije in med drugim tudi o britanskem načrtu kontroliranja in omejevanja oboroženih sil na evropskih področjih. Kaže pa, da

Vnebojvrstah

PEKING — Na Kitajskem so v osrednjem Sečuanu odkrili eno največjih naftinih ležišč na svetu.

MILAN — V Milanu so minuti teden v navzočnosti predsednika italijanske republike Gronchija slovensko odprli 37. mednarodni velesejem, na katerem razstavlja tudi Jugoslavijo. Predsednik Gronchi si je ogledal jugoslovenski paviljon in se pojavilno izrazil o razstavljenih izdelkih ter jugoslovenskih gospodarskih dosežkih.

WASHINGTON — V Ameriki so že začeli vaditi sedem letalcev, ki so jih izbrali za prve ameriške kozmične pilote in bodo upravljali medplanetarnata letala.

ZENEVA — Na konferenci o opustitvi poskusnih jedrskih eksplozij, ki je v Zenezu, in na kateri sodelujejo delegati Velike Britanije, ZDA in SZ, je ameriška delegacija predlagala, naj bi prepovedali poskusne atomske eksplozije na površju zemlje in do višine 50 km. Sovjetska delegacija se tem predlogom ne strinja.

NEW DELHI — Bivši predsednik burmanske vlade U Nu je v New Delhi na poti v Zdržene države izjavil, da je Burma pripravljena dati azi dalaj lama. Kaže pa, da bo dalaj lama, ki se je zatekel v Indijo, ostal na indijskem ozemlju.

RIM — Italijanska državna petroleska družba ENI bo sodelovala pri graditvi naftovodov, ki bodo speljani s petroleskimi področji Sovjetske zveze do rafinerij v Vzhodni Nemčiji.

JUNAKOMA V SPOMIN

Zivljenje sta dala, da sta oprala bivše jugoslovenske vojne mornarice ob vdoru okupatorja v Boko Kotorsko. Nista se mu predala z ladjo vred, na kateri sta bila vkrčana in kakor se je glasil ukaz. Da bi ne prišel v roke fašistom sta poročniki b. b. SERGEJ MASERA in MILAN SPASIC pognala rušilec ZAGREB v zrak in z njim vred izginila v morskem dnu. Bilo je to 16. aprila 1911. Naša vojna mornarica ki jima je postavila spomenik v bližini njunega herojskega dejanja, počasti še posebej njun spomin vsako leto na ta dan. Med grmenjem topov in obzvokih žlostink se spusti venec na njuno sinjo grobico.

Mašera je bil naš slovenski rojak iz Gorice Spasic njegov prijatelj še iz študijskih let. V sreči zavednih Jugoslovov njun spomin ne bo zamrl.

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Bradaška. Tiskarska ČZP Primorski tisk AFZ.

se Francozi ne strinjajo povsem z britansko zamislio o področju »z omejenimi oboroženimi silami«, češ, da ta zamisel ne bi mnogo vplivala na ublažitev mednarodne napetosti, ker smatrajo, da je najprej potrebno doseči načelno zbljanje med Vzhodom in Zahodom.

NOV SATELIT

Obrambno ministrstvo ZDA je uspešno izstrelilo z letalskega oporišča Vanderburg v Kaliforniji več kot 200 kg težak umetni satelit. Ta satelit, imenovan »Raziskovalec II«, že kroži okrog Zemlje in zbirja zanimive podatke o vesoljstvu. Pot okrog Zemlje opravi v 94 minutah.

ŠKOFIJE

V počastitev 40-letnice KPJ so množične organizacije na Škofijah že opravile 1300 ur prostovoljnega dela pri elektrifikaciji zaselkov Rombi in Piščanci in ureditvi trga pred šolo. Sedaj nameravajo urediti še kanalizacijo pred Zadružnim domom ter olepsati Škofije in nekatere bližnje zaselke. Povprečno se udeležuje prostovoljnega dela vsako nedeljo po 70 ljudi, ki bodo letos opravili za približno 3 milijarde dinarjev vrednosti del.

Štirideset let KPJ

(Nadaljevanje s 1. strani) nezaslišanemu monarhošističnemu terorju tudi v Jugoslaviji našli revolucionarni pretresi plodna tla za zgodovinsko setev zmagovite oktobrske revolucije. V procesu naraščanja revolucionarnega pokreta delavskega razreda, obubožanih delavskih in kmečkih in v lastni državi narodnostno zatiranih množic, je moralno priti že leto dni po končani prvi svetovni vojni — 20. aprila 1919 — do zedinjenja poprejšnjih socialističnih partij in skupin v enoto Socialistično delavsko partijo Jugoslavije (komunistov).

To je rojstni dan Komunistične partije Jugoslavije, kakor se je pozneje preimenovala. Odtej pa do leta 1941 je preteklo štirideset slavnih let Komunistične partije Jugoslavije. Kdor koli bo pisal njeno slavno zgodovino, bo od njene otroške dobe dalje mimo njenih začetnih napak in pomajkljivosti, pa notranjih trenj in težav, vendarle moral zapisati, da je ta partija, ta prvi borbeni odred jugoslovenskega delavskega razreda, že v samem začetku stopila na pot ostrega revolucionarnega razrednega boja. In dalje bo zapisano, kako je pozneje, ko se je združena reakcija v stari Jugoslaviji zavredila nevarnosti organiziranega delavskega gibanja, ob postrenem teroru buržoazije po Obznanji o zaščiti

države, morala ta neuničljiva partija preiti v ilegalno, v notranje čiščenje in svojo nenehno krepitev. Kolikor bolj so bile okrutne metode diktatorskih režimov v stari Jugoslaviji, kolikor hujša lakota in pomanjkanje sta vladala v delavskih hišah, toliko bolj se je krepil in kalil odpornik delavskega razreda.

Pravi razcvet pa je začela doživljati KPJ, ko je bil leta 1936 izbran za njeno vodstvo tovarš Tito, kajti vse poslej je bila KPJ tista, ki je znala dajati pravilne odgovore na vsa nerešena družbena vprašanja, ki je edina znala kazati širokim ljudskim množicam rešilno pot iz oklepajočih klešč domače buržoazije in tujih imperialistov. Prav s svojimi nalas točnimi marksističnimi analizami posameznih obdobjij in družbenih protislovijs v njih, po drugi strani pa s svojimi pravilnimi napovedmi nujnih zakonitosti nadaljnega družbenega razvoja, si je KPJ ustvarila takšen ugled pri vseh delovnih ljudev v deželi, da sta njena moč in ugled ob napolju fašističnih sil na Jugoslavijo leta 1941 že zadostovala za enoten nastop vseh jugoslovenskih ljudstev pod zastavo partije, za vse ljudsko in zmagovito borbo na življene in smrt vseh naših narodov proti domačim izkorisčevalcem in tujim zavojevalem.

Ce je bil v monarhošistični Jugoslaviji naš delavec med najbednejše plačanimi delavci v Evropi, če so morali celotni rudarski revirji zaradi svoje pravilne borbe za znosne življenske pogoje kazensko hirati in se množično izseljevati v tujino družno s tisoči obubožanih kmetov, in ce v naši socialistični domovini dandanašnji prevladuje nad vsemi zakoni naš najvišji zakon, da ni dovoljeno izkorisčenje človeka po človeku, tedaj

je naša dolžnost, da se ob 40-letnici Komunistične partije Jugoslavije s hvaležnostjo spomnimo vseh stotisočnih komunistov, ki so s svojimi nedopovedljivimi telensimi mukami, naporji in s svojimi življjenji pomagali vodstvenemu jedru partije s Titom na čelu, herojsko in zmagovito voditi našo ljudsko revolucijo z izgradnjo najpopolnejše socialistične demokracije v deželi, v kateri je pritegnjen v samoupravljanje vseh javnih stvari slednji pošten državljan.

In ce k principom, ki jih je glede prvinšči cistih marksističnih odnosov po KPJ v zvezi z zunanjim politiko naše države osvojilo končno tudi vse jugoslovensko ljudstvo, dodamo samo še našo željo po nadaljnjem, vsestranskem, miroljubnem sožitju z vsemi narodi sveta — to pa praktično očitujemo na vseh kontinentih sveta — tedaj moramo nekot spet pomisliti na KPJ, ki je glede uveljavitve prav vseh teh in drugih svojih načel med našimi najširšimi ljudskimi množicami popolnoma uspel — o tem pa je nekoč govoril Lenin — da namreč za doseglo česa takega ne zadostuje samo propaganda in agitacija, ampak da je za kaj takega potrebna lastna politična izkušnja ljudskih množic.

Strnjeno ljudstvo osemnajst milijonskega naroda prek navidezno nepremagljivih težav privesti do njegovih lastnih političnih izkušenj, ki so istočasno dočela istovetne s programom njegove partije — to je uspela KPJ v štiridesetih letih svojega življenja.

Takšna sijajna ugotovitev, ki jo potrjuje ves napredni svet, pa je brez dvoma najlepše vezilo naši slavnih partij od njenem častnem jubilcu.

Novice s TRŽAŠKEGA

TRSTA ŠE NI V SENATU

Občinski svet nadaljuje z razpravo o občinskem proračunu za letošnje leto. Med razpravo so dani tudi odgovori na vprašanja, ki zadajo splošno gospodarstvo, politiko občine itd. Na zadnjih sejih so svetovalci med drugim odobrili resolucijo, v kateri zahtevajo, naj bi vlad razpisala volitve za senat tudi na Tržaškem. Kaže pa, da so bile lanj tudi v Trstu parlamentarne volitve, na katerih so izvolili le kandidate za poslansko zborstvo, ker ni bil pravočasno odobren zakon o volitvah v senat. Tako je Trst še vedno brez svojih predstavnikov v italijanskem senatu.

Na vprašanje glede ureditve grobne talev in žrtev bombardiranja je podžupan odgovoril, da je občinski upravni odbor že pripravil sklep o nakupu dveh podzemeljskih kript na pokopalischu pri Sv. Ani, ki bosta veljala tr. milijone 620 tisoč lir.

TRŽASKI ZUPAN V RIMU

Te dni je bil v Rimu tržaški župan skupno z delegacijo vladne stranke. Obiskal je predsedstvo vlade in raznino ministra, kjer je razpravljal o potrebah tržaškega gospodarstva, zlasti industrije v pristanišču. Vladne kroge je seznamili tudi z nujnostjo ustanovitve proste cone v industrijskem pristanišču in o pripravah za ustanovitev deželne avtonomije. Glede avtonomne dežele pa kaže, da si celo v Trstu želijo vse napredni svet, pa je brez dvoma najlepše vezilo naši slavnih partij od njenem častnem jubilca.

IZ MILJSKE LADJEDELNICE

Po dolgih pogajanjih je bila minuti teden zaključena razprava o odpustih v ladjedelnici Felszeg v Miljanu. Vodstvo podjetja je dosledno vztrajalo na zahtevi, da bo odpustilo 290 delavcev, jih je pa vendarle 214. Znajelno je, da je vodstvo ladjedelnice zahtevalo, naj delavci opravljajo nadurno delo v dneh, ko je napovedano odpuste z utemeljitvijo, da primanjkuje delu in da ni novih naročil. Ministrstvo za delo je odredilo, da takoj ukinejo vsako nadurno delo v tej ladjedelnici.

SOVINISTIČNI ATENTAT

V noči med četrtek in petkom preteklega tedna so neznani viri bomba na avstrijski konzulat. Žrtev ni bilo, škoda pa je malenkostna. Avstrijski veleposlanik je takoj protestiral pri italijanski vladi. Razumijo, da je, da gre za manifestacijo sovinističnih prenapetjev zaradi Južne Tirolske. Pred nekaj dnevi so stavili tudi študenti nekaterih šol toliko resno opozorile, naj ne prekinjajo rednega pouka.

PEVCI TEKMUJEJO

Tekmovanje pevskih zborov, ki ga organizira Slovenska prosvetna zveza, se nadaljuje. Tako je bilo v nedeljo tekmovanje v Borštu, na katereh so nastopili pevski zbori iz Boršta, Bazovice, Doline in Lonjerja — Katinare. Največ točk je na tem tekmovanju dobil pevski zbor iz Bazovice. V nedeljo bo zaključeno tekmovanje v Avditoriju, na katerem bodo nastopili pevski zbori Prosek-Kontovel, Kriz, Bazovica in Dolina.

STAVKA KAMNOSEKOV

Kakor po vsej državi je bila v po-nedeljek tudi na Tržaškem splošna enodnevna stavka delavcev kamnoseške industrije. Delavci so stavkali z zahtevo po izboljšanju prejemkov in delovnih pogojev.

Iz zgodovine KPJ in delavskega gibanja

11. aprila 1920 je bil v Ljubljani ustanovni kongres Delavsko-socialistične stranke, s čimer so bili postavljeni temelji za revolucionarno delo slovenskih komunistov.

Med 11. in 13. aprili 1924 je bilo plenarno zasedanje Pokrajinskega sveta KPJ, ki je obravnavalo delo Partije in se je zaključilo s sprejetjem resolucije o reorganizaciji KPJ.

11. aprila 1943 je bil v Rijani pri Kopru v hiši Ivana Cahalske prvi sestanek Okrožnega komiteja KPS za Slovensko Istro.

12. aprila 1943 je bila v Gabrovskem bregu pod Tinjanom ustanovljena prva partizanska tehnička za južno Primorsko.

14. aprila 1943 je bila v Beogradu zaključena konferenca žen na socialistični.

V noči od 14. do 15. aprila 1945 je 21. pripadnik mornariškega odreda NOV izvedlo držen napad na okupatorjeve postojanke v Izoli. Partizani so zaplenili lahki mitraljez, brzostrelko, 50 pušk in večjo količino nabrojev, bomb in druge vojaške opreme.

15. aprila 1923 so na konferenci v Ljubljani ustanovili slovenski del neodvisne delavske stranke Jugoslavije.

V noči med 15. in 16. aprili 1920 se je začela splošna železničarska stavka.

16. aprila 1944 je bil v Laborju pri Kopru sestanek, na katerem so po priporočilu Ivana Regenta in Jožeta Srebrniča razpravljali o organizaciji voja z italijanskim okupatorjem. Navzo-

či so bili Vincenc Fortuna, Ivan Toškan, Avgust Furlanič, Ivan Lazar, Rafael in Jože Purger, Alojz Primožič, Anton Krašovec, Ivan Cah, Anton Smotlak, Jože Rodela in drugi.

17. in 18. aprila 1938 je zasedal IV. kongres Združene delavske sindikalne zveze Jugoslavije, ki je sprejel načelo akcijske enotnosti.

18. aprila 1937 je bil na Cebinovem nad Zagorjem ustanovni kongres KPS. Glavni referat je imel Edvard Kardelj, za sekretarja CK KPS pa je bil izvoljen Franc Leskošek.

20. aprila 1918 je v Trstu predaval Ivan Cankar o nacionalnih težnjah Slovencev in o internacionizmu.

20. aprila

O letošnjem proračunu občine Ilirska Bistrica

Proračun občine Ilirska Bistrica je letos večji od lanskoletnega in teži po učinkovitejšem ter smotrnejšem trošenju proračunskega sredstva. Letos bodo namreč ta sredstva dosegla višino nekaj manj kot 153 milijonov dinarjev, pa če-

prav so večja kot so bila v preteklih letih, ne bo možno učinkovito zadovoljiti vseh potreb, ki se iz leta v leto večajo.

Z prosvetno dejavnost je letos namenjenih 33 milijonov dinarjev. Porabili jih bodo za vzdrževanje

Skrb za strokovne kadre v TOMOS

Ze od samega začetka, od ustanovitve in med gradnjo tovarniških objektov, je vodstvo podjetja nehnoma skrbelo za izpopolnjevanje in strokovno izobraževanje svo-

DRUŽBENI PLAN IN PRORAČUN OBČINE KOPER SPREJETA

V četrtek sta oba zbora Občinskega ljudskega odbora Koper sprejela občinski družbeni plan in proračun za leto 1959, katerih dosledno izvajanje bo omogočilo nadaljnji hitrejši gospodarski razvoj občine. Na tej seji sta oba zabora sprejela tudi odlok o ustanovitvi sklada za gradnjo objektov družbenega standarda in še nekaj pomembnejših gospodarskih sklepov.

TEDEN DNI na Jugoslaviji

V DALMACIJO SO TE DNI PRISPELI PRVI INOZEMSKI TURISTI, ki so se pripeljali v Dubrovnik z italijansko ladjo »Vulcania«. Ta ladja pluje izmenoma z ladjo »Saturnia« na progi New York-Trst in se ustavi tudi v Dubrovniku. Z nje se je izkrcalo okrog 1000 Amerikancev.

500 TRAKTORJEV INDUSTRIJE MOTORJEV V RAKOVICI je naročila Brazilija. Skupna vrednost teh traktorjev je ocenjena na milijon in pol dinarjev.

V KRIZNICAH, LR MAKEDONIJA, JE BOGAT RUDNIK SVINČENO-CINKOVE RUDE. Letos bodo v tem rudniku nakopali okrog 100 tisoč ton te rude in do konca leta bodo v Kižnici zgradili vse tiste objekte, ki so predvideni po planu izgradnje tega novega svinčeno-cinkovega rudnika. Zgradili bodo tudi 56 stanovanjskih objektov za delavce in uslužence.

NOVA NAHAJALICA SVINCA IN CINKA SO ODKRILI v Brskovem v Črni gori. Strokovnjaki menijo, da gre za odkritje več kot tri milijone ton teh dveh za industrijo zelo pomembnih rudnin.

DEVET MILLIJONOV DOLARJEV JE BILA VREDNOST lani izvoženih raznih industrijskih strojev. Lani je bil izvoz industrijskih strojev za 90 % večji kot je bil leta 1957. Največ industrijskih strojev in konstrukcij so kupile Indija, Sovjetska zveza, Poljska, Združene arabske republike in Grčija.

V BEOGRADU BODO LETOS ZGRADILI TOPLARNO, ki bo ogrevala industrijska, stanovanjska in druga poslopja. Njena zacetna zmogljivost bo 200 tisoč kWh in se bo do leta 1963 povečala na 60 megawatov.

VELIKA NAHAJALICA KREDE SO ODKRILI v okolici Titovtega Užica. Ta nahajališča zavzemajo najmanj 16 tisoč kvadratnih metrov zemljišč in imajo globino 120 metrov.

1836 TON SLOVENSKEGA HMELEJ SMA LANI IZVOZIL V 18 DRŽAV. Največ hmelja so odkupile ZDA — 479 ton, Švica ga je odkupila 432 ton, Velika Britanija 206 ton, Nizozemska 140 ton, Francija 105 ton itd.

DOGRADILI SO ZELEZNISO PROGO BAR-VIRPAZAR, ki je dolga 23,5 km in z njim je LR Črna gora dobila ne samo prvo normalnotrično železnico, pač pa so tudi zaključena dela na prvi etapi gradnje železnice Beograd-Bar. Do 13. julija bodo dogradili še 30 km dolg odsek med Virpazrom in Titogradom. Z dograditvijo te proge bodo povezana naša najbolj bogata področja z Jadranskim morjem in s tujimi trgi.

Napoved vremena

ZA ČAS OD 17.—24. APRILA 1959. Te dni bo nastopilo ustajenje in lepo vreme. Zelo spremenljiv in burem razvoj vremena v prvih polovici aprila je ugodno deloval na poljedelske kulturne. Obilica padavin je namreč pospešila rast posevkov.

Po analizi vremenskih pogojev lahko zaključimo, da bo nastopilo suho in toplo vreme, vendar sredi tedna naj pričakujemo kratkotrajno deževje, ki bo močnejše in severnih in severozahodnih predelih države.

Tako predvidevamo, da bo 17. aprila suho in pihal bo jugo, 18. do 20. aprila bo zelo toplo, vendar bo v popoldanskih dneh 20. aprila manjša sprememba vremena. 21. aprila bo verjetno deževalo in v Jurčanjih urah bo slana ob istočasnom padaču temperature zraka. 22. aprila bo zapiral zahodnj venter in vreme se bo izboljšalo tako, da bo 23. in 24. aprila ponovno lepo in suno pomladansko vreme.

18 šol, za nakup šolskih potrebskih in za plače učiteljev. Od okrog 6,5 milijona dinarjev, ki ga bodo letos zbrali na račun 10 % davka na alkoholne piže bodo dali več kot tri milijone dinarjev v kulturno-prosvetne namene, ostalo pa telesno-vzgojnima in športnim društvi.

Socialno skrbstvo in zdravstvena zaščita bosta letos razpolagala s približno 20 milijoni dinarjev in tako bo vsaj delno zagotovljeno zdravljenje nepremožnih občanov, socialno ogroženi bodo dobili dejarno pomoč in tudi šolskim kuhanjam bo omogočeno boljše poslovanje.

Občinski proračun predvideva za 35 milijonov dinarjev stroškov državne uprave, kaže pa, da se bodo njeni stroški več prihodnje leto zmanjšali. Za negospodarske investicije in dotacije je namenjenih 40 milijonov dinarjev in namenjeni so med drugim vzdrževanju zdravstvenega dijaškega doma ter dotiranju veterinarske službe.

Denar za kritje proračuna bo občina črpala iz taks, davkov in drugih dajatev občanov. Predvidevano je, da bodo letos zbrali 9,5 milijona dinarjev od kmečkih davkoplačevalcev in 14 milijonov 350 tisoč dinarjev občinskih doklad na dohodek kmetov. Vendari pa skupno z gozdno takso in drugimi dohodki občine od zemlje kmetov ne bo dovolj denarja niti za kritje potreb prosvelte in šolstva. Zato bodo pokrili razliko s prispevki gospodarskih organizacij.

18 šol, za nakup šolskih potrebskih in za plače učiteljev. Od okrog 6,5 milijona dinarjev, ki ga bodo letos zbrali na račun 10 % davka na alkoholne piže bodo dali več kot tri milijone dinarjev v kulturno-prosvetne namene, ostalo pa telesno-vzgojnima in športnim društvi.

Socialno skrbstvo in zdravstvena zaščita bosta letos razpolagala s približno 20 milijoni dinarjev in tako bo vsaj delno zagotovljeno zdravljenje nepremožnih občanov, socialno ogroženi bodo dobili dejarno pomoč in tudi šolskim kuhanjam bo omogočeno boljše poslovanje.

Občinski proračun predvideva za 35 milijonov dinarjev stroškov državne uprave, kaže pa, da se bodo njeni stroški več prihodnje leto zmanjšali. Za negospodarske investicije in dotacije je namenjenih 40 milijonov dinarjev in namenjeni so med drugim vzdrževanju zdravstvenega dijaškega doma ter dotiranju veterinarske službe.

Denar za kritje proračuna bo občina črpala iz taks, davkov in drugih dajatev občanov. Predvidevano je, da bodo letos zbrali 9,5 milijona dinarjev od kmečkih davkoplačevalcev in 14 milijonov 350 tisoč dinarjev občinskih doklad na dohodek kmetov. Vendari pa skupno z gozdno takso in drugimi dohodki občine od zemlje kmetov ne bo dovolj denarja niti za kritje potreb prosvelte in šolstva. Zato bodo pokrili razliko s prispevki gospodarskih organizacij.

In še zadnje vesti

Prispevek Tomos za mladinske delovne akcije

Ze v lanskoletni mladinski delovni akciji na avtocesti Zagreb-Ljubljana je Tovarna motornih koles TOMOS iz Kopra prispevala precejšnje število motornih koles, ki so služila prometnim potrebam posameznih mladinskih brigad. Neketo mladincev in mladink se je na teh motornih kolesih naučilo ravnati z njimi in se seznanilo z osnovnimi pojmi iz motoristike. Tudi v letošnjih mladinskih delovnih akcijah pri gradnji avtoceste Paračin-Niš in Negotin-Demir Kapija, se bo nadaljeval ta program tehnične vzgoje mladine, obogaten z lanskoletnimi izkušnjami. Avto-moto zveza Jugoslavije namerava v ta namen organizirati

po vseh mladinskih delovnih brigadah posebne tečaje. Ob zaključku delovne akcije pa bo najboljšemu tečajniku tovarna TOMOS izročila kot prvo nagrado svoje darilo — turno motorno kolo SV-175 ccm. Za drugo nagrado pa je dočlen popularni moped COLIBRI 50 ccm.

SENOŽEČE PRVA PROSLAVA

Prva proslava v počastitev 40. obletnice ustanovitve KPJ v naši okolici je bila minula nedeljo v Senožecu. Po govoru o razvoju KPJ ter o vlogi ZKJ za nadaljnjo izgradnjo socializma v naši državi so priredili kulturno-prosvetni spored z nastopom tamburaškega zbara, instrumentalnega tria DPD Svoboda in pionirjev, ki so recitali.

Po proslavi so predvajali jugoslovanski film »Obleganci«.

Osrednja proslava 40. obletnice KPJ bo na Senožecu prve dni junija v Dolenji vasi in bo združena s proslavo krajevnega praznika.

TUDI SLOVENCI NA REKI

V nedeljo, 12. aprila je imelo slovensko kulturno prosvetno društvo »Bazovica« na Reki uspešno akademijo v počastitev 40. obletnice ustanovitve KPJ. O razvoju in delovanju KP na Primorskem je govoril član CK ZKS Ivan Regent. Nastopili so recitatorji ter moški in mešani pevski zbor.

PREM

Kmetijska zadruga v Premu je očistila in poškropila sadno dreve na svojem področju. Delo je dokaj oviralo razdrobljenost parcer in pomanjkanje škropilnic. Očistili in poškropili so več starih dreves in to je bila ena izmed najbolj obsežnih delovnih akcij kmetijske zadruge.

TRGOVCI KOPRSKEGA OKRAJA V POSTOJNI

Uspel občni zbor

V tork je bil v Postojni III. redni letni občni zbor Trgovinske zbornice za okraj Koper, na katerem je dosedanji predsednik Marcel Rožanc pred razpravo o zadovoljivem delu trgovske mreže v našem okraju dejal, da so naša trgovska podjetja v minulem letu uspela prevzeti tudi dosedanje trgovske poslovanje kmetijskih

zadrug, ne da bi prišlo do zastoja v preskrbovanju potrošnikov, razen tega pa, da zaradi pomanjkanja finančnih sredstev razvoj trgovine znatno zaostaja za našim splošnim gospodarskim razvojem. Predlagal je, naj bi občinski ljudski odbori tista sredstva, ki jih trgovska podjetja vlagajo v posebne sklade, koristili za razvoj trgovine, ki nujno potrebuje denar za boljše poslovanje. Med drugim je priporočil, da bi v novih stanovanjskih naseljih, kjer že gradijo trgovske lokale omogočili trgovskim podjetjem prevzem teh lokalov s koriščenjem dolgoročnih kreditov brez lastne uddeležbe, saj teh obveznosti trgovska podjetja z novim načinom delitve dohodka ne zmorejo prevzeti nase.

V nadaljevanju je predsednik Rožanc poročal občnemu zboru, da so pri Trgovinski zbornici ustanovili odsek, ki bo proučeval in reševal vprašanja glede popularizacije in nadaljnje izgradnje koprskega pristanišča.

Udeleženci občnega zebra so prikazali težave, ki jih ustvarja pomanjkanje sredstev za tehnizacijo trgovine in generalni tajnik Trgovinske zbornice za Slovenijo ing. Miloš Vehovar je med drugim omenil glavne slabosti, ki zavirajo razvoj trgovine v tej smeri. Ena izmed teh je razdrobljenost sredstev pri trgovinskih podjetjih, druga pa dejstvo, da tudi do sedaj opravljeni modernizacijski trgovini ne ustrezajo potrebam sodobne tehnizacije trgovine. Priporočil je prostovoljno združitev sredstev in koriščenje nasvetov posebnega centra Trgovinske zbornice LRS, ki se bavi z uvajanjem sodobnih načinov tehnizacije trgovine.

Ob zaključku občnega zebra so delegati spremenili določila statuta v toliko, da je podaljšana mandatna doba odbornikov na dve leti, ker s tem bo dana možnost uspešnejšega poslovanja in bo zagotovljena boljša kontinuiteta v delu.

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Poglavljanje medsebojnih gospodarskih stikov

Za gospodarske odnose med našo državo in Italijo je značilno, da se vedno bolj poglabljajo. To so dokazali zlasti razgovori, ki so bili zaključeni konec preteklega meseca pred podpisom posebnega protokola o blagovni zamenjavi z Italijo in ko je opolnomočeni minister v Ministrstvu za zunanjost trgovino v Italiji izjavil, da smatra te razgovore kot najboljše, kar jih je dosegel vodil z našo državo. Predsednik mešane Italijansko-jugoslovanske zbornice v Milanu pa je izjavil, da je kakovost jugoslovenskih industrijskih izdelkov na evropski višini, s čimer je dal visoko priznanje naši industriji, obenem pa pokazal na možnosti za povečano zamenjavo tudi na tem področju.

Kakor je znano, je Italija do sedaj uvažala iz naše države v glavnem kmetijske pridelke, naša država pa seveda industrijske. Vedno je bila Italija v našem uvozu na prvem do četrtem mestu, da se v zadnjem času drži v tem pogledu vedno bolj trdno na prvem mestu. Naš uvoz iz Italije se je namreč dvignil na preko 20 milijard. Nasprotno pa Italija ne uvaža iz naše države v ozioroma z naše strani izvoz nekaterih vrst blaga v Italijo. Ugotoviti je namreč treba, da za Jugoslavijo ni bilo nobenih omejitev za uvoz blaga iz Italije, uvoz je bil torej do skrajnosti liberaliziran. Omejen je bil le z našimi plačilnimi možnostmi. Do zadnjega pa je bilo z Italijanske strani nekaj omejitev, ki pa so zdaj skoro v celoti padle. Na ta način je široko odprta pot za nadaljnje sodelovanje, ki je — kot vidimo — za obe državi izredno pomembno.

Posebej je bilo govorilo o prometu v obmejnem področju običajno v tudi tu je bil napravljen korak naprej, obenem pa so bili povečani kontingenti. Mešana komisija, ki stalno rešuje probleme, ki se pojavljajo v zvezi z obmejnimi pasovi, tudi stremi za tem, da bi napredovala v poglabljaju medsebojnih stikov, zlasti seveda gospodarskih.

Ko pa je govorilo o uspehih v zunanjetrgovinskem sodelovanju običajno v tudi tu je bil letos v prvem četrletju dosežen predviden zunanjetrgovinski uspeh, ki se kaže v vsoti 31 milijard po vrednosti izvoženega blaga. Analiza tega uspeha kaže celo, da je bil dosegren brez udeležbe v izvozu nekaterih vrst blaga, zlasti s področja kmetijstva in da lahko pričakujemo izvršitev letnega programa v izvozu brez posebnih težav. To pa pomeni za nas mnogo, saj je od uspešnega izvoza ter znižanega uvoza blaga iz Italije, uvoz je bil torej do skrajnosti liberaliziran. — dt-

USPEŠNO DELO RDEČEGA KRIŽA NA POSTOJNSKEM IN PIVŠKEM

Plemenito in nesebično prizadevanje

Za zdravo in srečno prihodnost naših delovnih ljudi — V postojnski občini nad 2200 članov RK — Člani podmladka RK domala vsi šoloobvezni otroci — Krvodajalci in vzgojitelji

V začetku meseca je bil v Postojni redni občni zbor občinskega odbora Rdečega križa, kateremu so prisostvovali delegati s področja sedanja občine in kritično ocenili delo občinskih odborov na Pivškem in Postojnskem, kjer je skupno več kot 2200 članov Rdečega križa.

Na področju bivše občine Postojna je doslej delovalo devet krajevih odborov RK in sicer v Postojni, Planini, Bukovju, Studenem, Smihelu, Hruševju, Prestranku, Orehku in Hraščah. Uspeh so imeli s predavanji in izvedbo krvodajalske akcije. Prijavilo se je 180 krvodajalcev, ki so oddali skupno 55 litrov krvi. Največje zanimanje za krvodajalsko akcijo so lani pokazali v Planini, Bukovju, Smihelu, Hruševju in Strmci, pa tudi člani delovnega kolektiva podjetja LIV in pripadniki Ljudske milice v Postojni.

Na Postojnskem je dobilo prvo pomoč v petih postajah prve pomoči RK 127 oseb. Sedaj težijo, da bi število teh postaj kar najbolj povečali.

V sekcijski podmladki RK je vključenih 90 % vseh šoloobveznih

otrok. Članarine pa podmladkarji niso odvajali, ker so jo porabili za nakup raznih pripomčkov za ureditev higienskih kotičkov. Tako so nabavili milo, vrečke, ogledala, glavnike, zobne ščetke in podobne higienske predmete. V vsaki šoli imajo ljudi higienske aktive, ki pod vodstvom učiteljev skrbijo za red in snago v šolskem poslopu ter v njegovi neposredni okolini in tudi pregledujejo telesno snago učencev. Člani podmladka so lani izdelali 19 predmetov za mednarodno razstavo RK in pri tem delu so bili najboljši učenci osnovnih šol v Postojni, Planini in Hruševju ter gojenici Deškega vzgajališča v Plavni.

Občinski odbor RK je lani razdelil za skoraj 15 in pol milijona dinarjev vrednosti hrane iz sklada mednarodne pomoči predvsem šolskim kuhinjam in socialnim ustavom.

Tudi na Pivškem je bilo vseh 13 krajevih odborov RK dokaj prizadevnih. Najbolj delavna odbora sta bila v Pivki in v Dolanah. Na Pivškem so lani razdelili med 1650 upravičencem za skoraj dva milijona 400 tisoč dinarjev vrednosti raznega blaga. Lepe uspehe so dosegli tudi z uspešnim delovanjem dvajsetih šolskih kuhinj, v katerih se hrani več kot 800 učencev. Sedaj imajo v načrtu ureditev osrednje šolske kuhinje v Pivki in so doslej že nabavili za 100 tisoč dinarjev opreme.

V minulem letu so priredili 35 predavanj o zdravstvu, higieni in delovnih razmerjih. Predavanja so vzbudila veliko zanimanje, saj se jih je večkrat udeležilo tudi nad 200 ljudi. Na Baču in v Dolanah pa so imeli posebna večmesečna tečaja, ki se jih je udeležilo skupno okrog 90 tečajnic. Lani je odalo kri 123 oseb, med njimi več stalnih krvodajalcev.

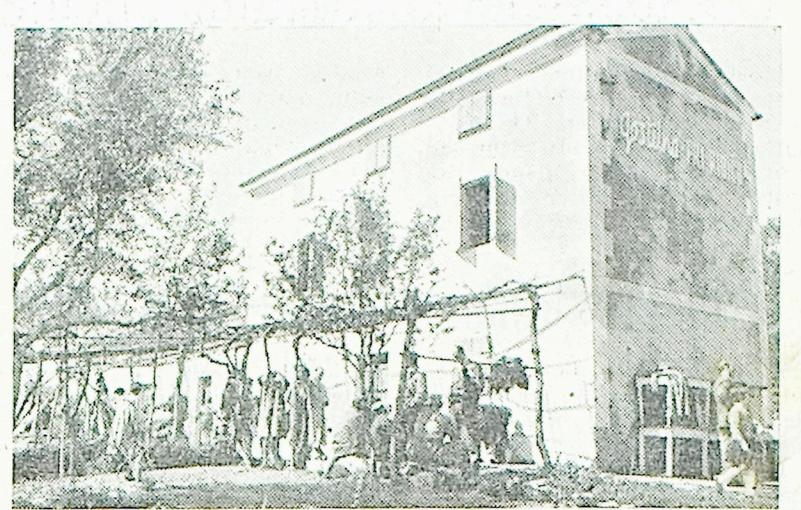
Na občnem zboru so izvolili 31 članski plenum, katerega predsednik je dolgoletni ugledni funkcionar RK dr. France Ambrožič, nato pa sta dobili posebno priznanje za dolgoletno delo Fani Prelaz iz Postojne in Marija Oražen iz Pivke. Skupščina je svoje delo za-

ključila s sestavo delovnega načrta, ki med drugim zajema organiziranje treh zdravstveno-prosvetnih tečajev za člane delovnih kolektivov in organiziranje Tedna RK, Tedna boja proti TBC ter povečanje števila članov.

POŽIVILI SO DELO

V zadnjem času so člani DPD Svobode v Pivki pokazali veliko delovno vnemo. Sedaj se pridno vadijo člani pevskega zboru, godbe na pihala in dramske sekcije za nastop na proslavi občinskega praznika, ki bo 23. aprila.

V Pivki bodo v kratkem preuredili bivšo občinsko sejno dvorano v društveno sobo Svobode, kjer bo tudi knjižnica in prostor za sestanke. Podjetje Javor je namreč namenilo DPD Svobodom na Baču, v Pivki in Prestranku dotacijo pol milijona dinarjev zato, da bi se ta društva organizacijsko čim bolj okrepila. V Pivki bodo del te dotacije porabili za opremo kluba in za opremo odra.

Bilo bi prav . . .

... če bi povedali številnim domaćim in tujim obiskovalcem, kdaj bo priljubljeno gostišče »Pri ribiču« onkraj Portoroža letos pripravljeno za obisk gostov. Že minulo nedeljo je bilo namreč pri gostilni vse polno izletnikov, ki jih je lepo vreme zvabilo na sprehod v razvelto naravo. Zaman pa so prišli do gostilne »Pri ribiču« (na sliki), ker je bila ta zaprta in gluha za želje okrepila potrebnih izletnikov. In še bi bilo prav, če se pristojni ljudje že ne morejo odločiti za stalno odprt lokal, naj bi za začetek provizorično uredili njegovo funkciranje vsaj ob lepih nedeljah!

SEBIČNOST POSAMEZNIKOV JE NEZDROŽLJIVA Z INTERESI SKUPNOSTI

Postojnskima kolektivoma v premislek

Delovna kolektiva »Pleskarstva« in »Jadrana« sta spričo sebičnosti posameznih članov pozabila na koristi lastnega podjetja in skupnosti

Ob pregledovanju zaključnih računov poslovanja podjetij postojanske občine in analiziraju širših ekonomske dosežkov v preteklem letu lahko že površni opazovalec zazna poleg številnih gospodarskih uspehov, ki so nadvse razveseljivi, tudi vrsto pomankljivosti in nedoslednosti v poslovovanju nekaterih gospodarskih organizacij na tem področju. Omejili se bomo na obravnavo dveh konkretnih primerov, ki kažejo na vlogo, ki so jo organi samoupravljanja odigrali v Obrtnem podjetju »Pleskarstvo« in Gostinskem podjetju »Jadrana« v Postojni v izkorisčanju svojih pozitivnih upravljaljskih pravic pri delitvi doseženega čistega dohodka v svojih podjetjih.

Ni naš namen, kakorkoli sugestirati obema kolektivoma, kam in kako naj bi razporedili sredstva iz doseženega čistega dohodka, ker sodi ta pristojnost nepogrešljivo v njuno samoupravljavsko odločanje. Javno želimo obravnavati samo sebičnost, ki sta jo oba kolektiva pokazala ob pretiranem zviševanju osebnih dohodkov posameznikom, pri čemer pa sta kaj malo pazila na koristi podjetja in širše skupnosti.

Ze uvodoma se zdi potrebno nagniti, da uživata obe podjetji za-

privilegij. Številčni pokazatelji to trditev samo potrjujejo.

Iz tabele je razvidno, da se je družbena skupnost odpovedala v letu 1958 skoraj 3 milijonskemu deležu, ki bi ji sicer po zakonitih predpisih pripadal, če bi podjetji obračunavali delitev dohodka po rednem obračunu. Poglavitni smoter izjemnega predpisa Obč. LO Postojna o pavšalnem obračunu celotnega dohodka v obeh podjetjih pa je bil nedvomno ta, da so obema organizacijama omogočili vsled njenega ekonomskega položaja v gospodarstvu komune trdno in nemočno poslovanje.

Rezultati poslovanja v letu 1958 kažejo, da sta obe podjetji dosegli dejanski uspeh. »Pleskarstvo« na račun intenzivnega povpraševanja po plesarskih uslugah, »Jadrana« pa v prvi vrsti na račun izredno ugodne turistične sezone v preteklem letu. Zato sta tudi zneska ostvarjenega čistega dohodka, ki ju kolektiva lahko razporedita zaradi pavšala na osebne dohodke ali ostale sklope podjetij, pracej visoka in znašata: v »Pleskarstvu« din 896.915, v »Jadrantu« pa din 4,224.382.

Pričakovali bi, da bodo organi samoupravljanja pri razporeditvi sredstev iz čistega dohodka ukrepali po načelih skrbnega in vestnega gospodarja, da bodo po treznom premislu našli optimalno mejo, na kateri se vsklajajo interesi posameznega proizvajalca z interesi širše skupnosti, skratka, da bodo izpit samoupravljanja tudi v tem primeru uspešno prestali. Toda kljub priporočilu Obč. LO Postojna, ki je vsem podjetjem v občini vsled objektivnih okoliščin priporočil, naj ne namenjajo v plači nad plačami več sredstev, kot znašajo enkratni mesečni prejemki, so v teh dveh podjetjih ravnili povsem drugače.

(Konec na 10. strani)

Z OBČNEGA ZBORA ZVEZE BORCEV NOB OBČINE ILIRSKA BISTRICA

Nič več odstopanja od osnovnih nalog

Reševanje osebnih zadev in nasprotij je doslej oviral delo Zveze borcov — Skrb za člane prepričljiva — Zahteva po večji politični aktivnosti

Prvo soboto v aprilu so se zbrali v Ilirske Bistrici delegati vseh krajevnih odborov Zveze borcov s področja ilirsko-bistriske občine. Pomenili so se o dosedanjem delu svoje organizacije in o problemih, ki jih in jih še bodo morali reševati.

Krajevni odbori so lani zadovoljivo delali, posebno pri vključevanju novih članov. So pa naleteli na razne težave, ki jih

povzročajo škodljivi pojavi grupskega. V organizaciji so se oblikovali skupine, ki z osebnimi zadevami in obdolžitvami kvarijo njen ugled. Nekateri člani, ki se čutijo močne na svojih položajih, omalovažujejo druge člane. Vse preveč se ponekod lotujejo organizacije ZB reševanja osebnih zadev, kar povzroča znatno odstopanje od osnovne naloge, ki jih imajo kot družbeno-politično

zelo pomembna organizacija.

So pa odbori ZB pokazali veliko skrb za svoje člane. Najpotrenejšim so lani razdelili raznih podpor v višini več kot 120.000 dinarjev, nekaterim pa so omogočili zdravljenje. Resno so se tudi zavzeli, da bi uveljavili pravilno zaposlitev invalidov, kar je še vedno osrednja točka njihovega delovnega načrta.

Vsi delegati so poudarili potrebo po večji politični aktivnosti članov ZB in po doslednem vzpostavljanju tovariških odnosov med člani. Ustanovili so tudi sekcijo političnih preganjancev in internirancev ter izbrali deležate za republiški ustanovni občni zbor njihovega združenja.

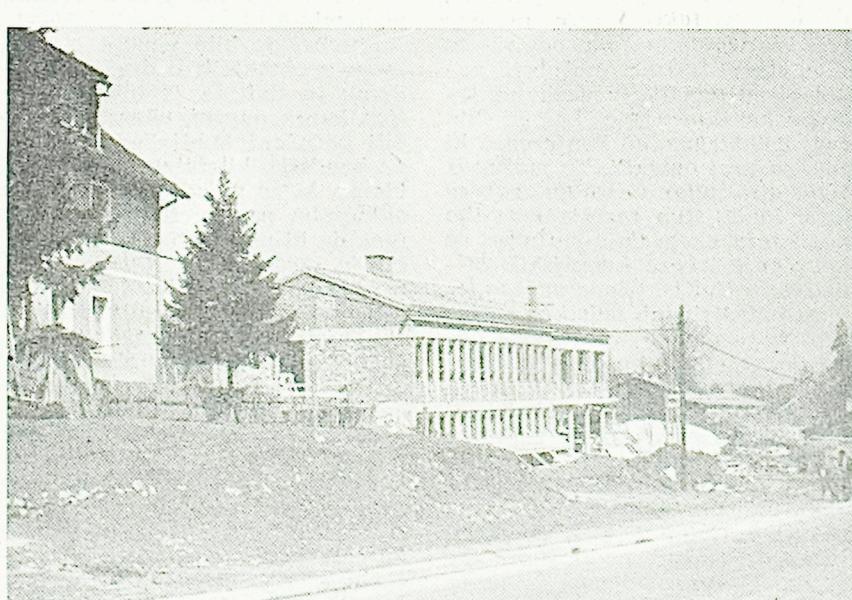
Vsi delegati so poudarili potrebo po večji politični aktivnosti članov ZB in po doslednem vzpostavljanju tovariških odnosov med člani. Ustanovili so tudi sekcijo političnih preganjancev in internirancev ter izbrali deležate za republiški ustanovni občni zbor njihovega združenja.

SEŽANA

Proslavljanje jubileja KPJ

V petek, 17. aprila, zvečer bo v Sežani slavnostna akademija v počastitev 40. občletnice KPJ. Govoril bo član CK ZKJ Ivan Regent, nato pa bo koncert, na katerem bodo sodelovali godba na pihala DPD Svoboda iz Divače, pevski zbor PD »Venček« iz Dutovlj, domači pevski zbor in recitatorji.

Krajevni odbor ZB v Sežani pa je minuli ponedeljek organiziral predavanje o zgodovini KPJ in ZKJ. Predaval je Leon Perhavec in je podrobno govoril o težki ile-

Zdravstveni dom v Pivki bo kmalu končan. Z njim bo končno urejeno pereče vprašanje zdravstvene oskrbe vsega okoliškega prebivalstva, saj bo v lepi starbi sodobno opremljena ambulanta, lepo stanovanje za zdravnika in moderna lekarna

DOLENJSKI LIST

NESREČA Z MINO

Ključev dežaj, ki je narahlo rosil, so se pred dnevi zbrali štorsk zelezničarji in s skromno slavnostjo pričeli svoje delovne akcije v počastitev 40-letnice ZKJ in SKOJ. Zasadili so prve lopate na prostoru, kjer bodo, do jeseni uredili lepo športno igrišče. Poleg tega imajo v načrtu še zgraditev vodovoda, dograditev ceste na Svetino in ureditev vsega kraja, zlasti na novega naselja na Lipi.

Stab delovnih akcij je že izdelal podrobne načrte, uvodna slavnost pa je pokazala, da bodo Štorjani tudi svojo obiljubo, kot vse dosedanje naloge, izpolnili z navdušenjem in s tem najlepše počastili spomin na herojsko borbo delavskega razreda z ZKJ na celu.

Prvi nabolj je kmalu eksplodiral, medtem ko je drugi zaskrnil. Ker po daljšem času ni bilo eksplozije, sta šla pogledati, isti hip je pa eksploziv eksplodiral. Eksplozija je bila tako močna, da je drevo raztrgalo in kosi debla so ubili Rejca in prizadevali hude poškodbe Dogarju.

KULTURA PROSVETA ★ KULTURA P

S SEJE OKRAJNEGA SVETA ZA KULTURO IN PROSVETO

Spomeniško varstvo, filmski sporedi in proračun

Ko je v juliju izšel republiški zakon o zaščiti kulturnih, zgodovinskih in prirodnih znamenitosti, je skrb za to važno področje prešla na okrajne organe. Tako je pri koprskem muzeju, ki mu je OLO poveril funkcijo okrajnega spomeniškega varstva, sestavljena komisija, ki jo sestavljajo referenti za kulturno umetniške, arheološke, etnografske in zgodovinske spomenike in predstavnik speleološkega inštituta iz Postojne kot referent za kraške jame. To strokovno komisijo vodi direktor koprskega muzeja Janez Kramar. Med prvimi nalogami komisije je pregled vseh spomenikov in znamenitosti, ki so vredni zaščite. In tega v koprskem okraju ni malo. Zdaj bo treba določiti prioriteto listo najnajnješih restavracij. Vsa dosedanja arheološka, etnografska in druga raziskovanja niso dala pričakovanih rezultatov, ker je bilo delo premalo načrtno in nepovezano. Zato bo v bodoče takata dela v območju našega okraja moral nadzorovati koprski muzej, oz. strokovna komisija za spomeniško varstvo.

Za letošnje poletje je v načrtu topografija arheoloških spomenikov v Slovenski Istri.

Za vse operativne izdatke spomeniško-varstvene službe bi morali skrbeti občinski ljudski

odbori. Vendar je bila doslej njihova gmotna pomoč neznatna. Doslej je le občina Postojna prispevala okrog milijon dinarjev za obnovitev Predjamskega gradu ter kopršča občina 250.000 za obnovitev fresk v Hrastovljah. Nobena občina pa ni imela v svojem proračunu postavke za spomeniško varstvo.

Med najnajnješimi nalogami v letosnjem letu bi bila obnovitev strehe v Hrastovljah ter konservacija tamkajšnjega tabora. Manjša popravila so potrebna dalje v muzeju v Gabrovici, v Famljah pri Divači pa bo treba s pokritjem prezbiterija zaščiti zgornje srednjeveške freske, ki so dragoceni umetnostnogodovinski spomenik. Dalje bi bilo treba obnoviti romanski grad v Premu, pa tudi Štanjelski in Socerbski grad in še nekatere druge zgodovinske in umetniške spomenike. Republiški zavod za spomeniško varstvo je dal že lani sredstva za pokritje stolpa v Planini ter pretežni del sredstev za restavracijska dela v Hrastovljah, letos pa bo prispeval milijon dinarjev za zaščito mestnega obzidja v Piranu. Piranska občina pa naj bi prispevala več sredstev za razna popravila v muzeju, v katerem so med drugim tudi dragocene slike.

Okrajni svet za kulturo in pravo je odobril te spomeniško-varstvene načrte koprskega muzeja s priporočilom, naj bi v letosnjem jubilejnem letu še zlasti posvetili pozornost zaščiti vseh spomenikov iz NOB. Iz okrajnega proračuna so odobrili komisiji manjši znesek, svoj delež pa naj bi prispevale še občine, zlasti ker so kulturni, zgodovinski in prirodni spomeniki izrednega turističnega pomena.

V nadaljevanju je svet razpravljal o ukrepih za izboljšanje filmskih sporedov. Referent za kulturo pri okrajnem svetu Franci Prajs je poročal o rezultatih analize, ki jo je sprovedel o tem vprašanju. Ugotovil je, da je v Jugoslaviji na razpolago — brez letos uvoženih — nad 700 igranih celovečernih filmov ter še dokajšje število domačih dokumentarnih filmov, ki so tudi v mednarodnem merilu prejeli zasluzeno priznanje. Zato po njegovem mnenju ne drži trditev vodstev kinopodjetij, da imajo na razpolago premalo kvalitetnih filmov in da ne morejo vplivati na

zboljšanje repertoarja. Za temi neosnovanimi izgovori se skriva pretirano komercialno gledanje in pomeni to neodgovorno zanemarjanje vzgojnega in političnega pomena filma. Čeprav so bili v skladu z zakonom že pred letom ustanovljeni po občinah posebni filmski sveti, ki naj bi pomagali vodstvom kinopodjetij pri sestavljanju repertoarja, niso ti sveti nikjer pričeli z delom, ker vodstva kinopodjetij niso zato zainteresirana. Svet za kulturo in pravo je sklenil priporočiti vsem občinam, naj bi poživila delo teh svetov in naj bi leti pomagali upravam kinopodjetij z nasveti še pred zaključitvijo pogodb za odkup teh filmov. Svetom naj bi pomagala posebna okrajna komisija, ki bo pregledala doslej uvožene filme, ter priporočila kvalitetnejši sporedi.

Razen tega naj bi v vseh kinematografih obvezno predvajali nedeljske matineje in zlasti za mladino naj bi redno predvajali domače dokumentarne in druge filme, ki imajo vzgojno vrednost. Ob zaključku seje so razpravljali še o letosnjem proračunu za organizacije in ustanove, ki sodijo v pristojnost okraja. Ker so se prošnje glasile na znesek 6 milijonov 333.560 dinarjev in je OLO zaradi drugih nujnih potreb odbil le 5 milijonov 400 tisoč, so se člani sveta potrudili, da so po daljši razpravi ta znesek smotorno razdelili.

Naši filmi

Film o ilegalnem Beogradu snemajo v ateljejih beograjskega podjetja Avala-film. Naslov filma bo VETER JE PONEHAL PRED ZORO, scenarij je napisal književnik Aleksander Vučo, režiser pa je Raduš Novaković. Glavno vlogo so zaupali amaterju Stevanu Stukelju, v ostalih vlogah pa nastopajo znani gledališki in filmski igralci (med njimi tudi Branko Pleša — prvi na sliki).

Film obravnava, prav tako kot »Osma vrata«, snov iz narodoosvobodilne borbe oziroma iz življenja ilegalcev v okupiranem Beogradu. V središču dogajanja je študentka Jasna, članica ilegalne organizacije, ki jo je okupatorska policija zaprla, potem pa iz neznanih vzrokov izpustila. Seveda pada na Jasno sum izdaje, kajti njeni tovariši so ostali v zaporu. V tej težki situaciji se razvije psihološka drama z motivom zaupanja v ljudi.

Podjetje Avala-film se namerava udeležiti letosnjega filmskega festivala v Pulju s štirimi filmi, in sicer: Sam, Osma vrata, Veter je ponehal pred zoro in Campo Mamula. Vsi ti štirje filmi so iz časa narodoosvobodilnega boja.

NAŠI AKTUALNI PROBLEMI

Anketa v »TT«, razgledanost mladine in Študijska knjižnica

V zadnji številki Tedenske tribune je bila objavljena reportaža o anketi med maturanti na dveh gimnazijah v Ljubljani, na gimnaziji v Celju, Kranju in Črnomlju. Rezultati so bili, kot smo brali, nezadovoljivi. Gotovo se je marsikateri dijak in tudi marsikateri profesor ob tem članku vprašal: kakšno sliko bi dobili o splošni razgledanosti, če bi izvedli podobno anketu na naši šoli v Kopru.

Nimam namena razčlenjevanja vprašanj, ki se zastavljajo ob brajanju takih in podobnih člankov. Zanimiva se mi zdi za nas predvsem tale ugotovitev: čim manjši je kraj, tem nižji je odstotek zadovoljivih odgovorov. Razumljivo je, da je mladina, ki živi v provincialnem okolju, daleč od kulturnega centra, manj razgledana, kot njeni vrstniki, ki imajo možnost dnevno obiskovati gledališča, razstave, predavanja itd. Iz tega sledi, da

mora družba in oblast mladini v provinci več nuditi, če hoče, da bo lahko korakala vstop z mladino iz kulturnih centrov. In sedaj premislimo, primerjam in se vprašamo: ji nudimo vse kar moremo in moramo? Spomnimo se samo na prostore za društveno in družbeno življenje mladine.

Ob tej anketi bi se ustavila predvsem ob izjavi komisije pri pregledu rezultatov 5. vprašanja, ko je bilo treba naštetiti pet jugoslovenskih političnih časopisov in je bilo to za marsikoga »nepremostljiva ovira«, češ da dijaki nimajo na razpolago dnevnega časopisa. Ali bi tudi v Kopru odgovorili na to vprašanje negativno? In če bi bili ali je to nujno?

V Kopru imamo ustanovo, ki bi bila šoli lahko v veliko oporo. Knjižnica bogastvo študijske knjižnice, če upoštevamo zgolj enciklopédije, leksikone, slovarje in po-

dobno, naj bi bilo vsakemu dijaku in sploh vsakomur, ki si hoče razširiti svoje znanje, zvest pomočnik.

Toda vrnimo se na odgovor v zvezi s petim vprašanjem ankete. Ker mislimo, da je še vedno premo izkoriscen tekoči periodični tisk, ki dnevno doteča v knjižnico, mogoče tudi zato, ker marsikader zanj ne ve, zato priobčamo naslednje konkretnje podatke:

Študijska knjižnica v Kopru (na Brolu) je odprta dnevno neprekinitljivo od 7.—19. ure, razen ob sobotah (do 13. ure). Vstop je dovoljen vsakomur, ki se kulturno obnaša in upošteva čitalniški red. Ko vplača v tem našem kulturnem non-stopu enkrat za vselej 100 (dijaki 50) din za izkaznico (dobjete jo od 15.—19. ure), si sme postreči sam z več kot sedemdesetimi razstavljenimi tekočimi revijami in preko dvajsetimi časniki.

Poleg razstavljenih časnikov in časopisov mu je na razpolago približno še enkrat toliko strokovnih in znanstvenih revij, na katere bi radi opozorili predvsem naše in tekoči, ki niso takoj pogosti obiskovalci študijske knjižnice, kot bi naj bili. Zato, da bi seznanili čim širši krog ljudi z našimi tekočimi periodikami, bo v prihodnjih številkah Slovenskega jadrana izhajal seznam po strokah.

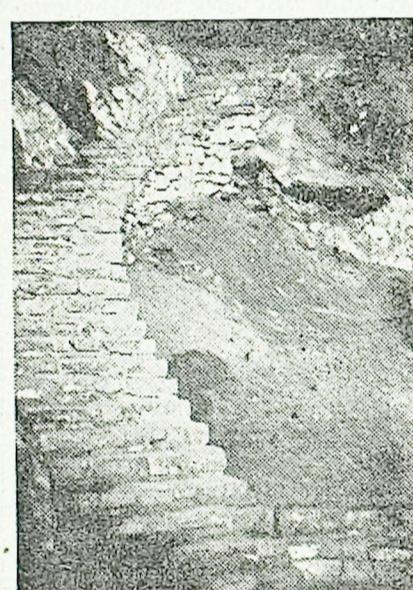
V zagovor, da vabimo širok krog bralcev v študijsko knjižnico, ki je ustanova splošno znanstvenega značaja, naj povemo, da je čitalnica študijske knjižnice edina čitalnica za odrasle v Kopru. Če popularizacija ne omaja poslanstva knjižnice in ne skali jasnosti o njenih nalogah, ne more biti škodljiva. Ne more biti napak, če pritegnemo danes bodočega strokovnjaka n. pr. z »Življenjem in tehniko« ali s »Savremenem tehnikom«, zato, da bo povpraševal čez nekaj let po Elektrotehniškem ali Gradbenem vestniku. Si obetamo preveč, če računamo, da bomo dijaka, danes rednega bralca Obzornika prideljali preko »Novih obzorij« do »Naše sodobnosti«, in da bo čutil pozneje potrebo tudi po prebirjanju jugoslovenskih literarnih in kulturnih revij? Upamo da ne, ker mislimo, da mora vsak vztrajen trud roditi uspeh.

M. S.

V soboto in v nedeljo, 11. in 12. t. m. je gostoval v Kopru Amaterski oder DPD Sloboda iz Izole s Harrisovo igro v treh dejanjih MOLČEČA USTA. O igri smo že poročali ob premieri v Izoli. Od takrat so jo igrali že v več krajih in v načrtu imajo že več gostovanj. Izdali so tudi lep gledališki list, ki obiskovalce seznanja z deli, ki jih je uprizoril izolski Amaterski oder. Objavljajo tudi sporedne drugih dramskih družin. Obetajo v letosnji sezoni še dva gledališka lista, ki bosta objavila med drugim tudi nekaj poljubno pisanih razprav s področja dramaturgije, kritike, gledališke režije in igre.

Na sliki prizor iz »Molčečih ust«: Tine Kotar (Black McDonald) in Stane Skamen (Jimmy Dingwell)

Obnovljeno stopnišče v Predjamskem gradu

Nova zanimivost: ERAZMOV GRAD

V preteklem letu je Notranjski muzej v Postojni prevzel v svojo upravo zbirke v Predjamskem gradu. Do sedaj je preuredil stare zbirke; tako arheološko, lovsko

in stilno pohištvo. Nekaj zbirk pa je uredil na novo. Tako zbirko, ki predstavlja nekdanje grajske lastnike, njihove portrete, grbe in druge predmete, ki so jih tu uporabljali; staro orožarno, zbirko s predmeti, ki prikazujejo kratek pregled zgodovine gradu in njegove najbližje okolice ter stalno razstavo partizanske tiskarske tehnike Nanos, ki je nekaj časa bila v Predjami.

Največja zanimivost in novost pa bo v letosnjem letu Erazmov grad, ki je v voltni za današnjim ohranjenjem Predjamskim gradom. V gradu so bila že v preteklem letu in še letos znanstvena raziskovanja, ki so odkrila ostanke arhitekture Erazmova grada, ki do sedaj ni bila vidna. Poleg ostankov arhitekture so pa bili v gradu najdeni še drugi kulturni ostanki, kot zelenle konice kopij in puščic, lončena posoda in nekaj denarja. Po končanih izkopavanjih so v gradu naredili stopnišče in terase, s katerih bo obiskovalcem omogočen dostop ter ogled grajskih prostorov. Veliko zaslug pri tem delu ima Zavod Postojnske jame, ki je vsa dela finansiral in s tem omogočil, da so bila vsa dela tako kmalu izvršena.

Otvoritev novourejenega gradu in preurejenih zbirk bo 1. maja in bo hkrati posvečena delavskemu prazniku in 40. obletnici ustanovitve KPJ.

M. U.

NOVE knjige

France Prešeren:

POEZIJE

V knjižnici Kondor je izdala založba Mladinska knjiga PESNITVE IN PISMA dr. Franceta Prešerena, I. knjiga, v priredbi dr. Antona Slodnjaka, ki je napisal k pesmim tudi komentar, ki zavzema kar tretjino knjige. Zaporedje pesmi je isto, kot ga je določil sam Prešeren pri svoji prvi izdaji leta 1847. Izdaja je namenjena šolarjem, pa tudi potrebam splošne izobrazbe, da človek spozna vsega Prešerena, vse njegove tekste. Besedilo v knjigi je modernizirano v pravopisu in slovniči. Nekatere originalne Prešernove slovenske oblike so ostale samo tam, kjer bi sicer trpeli ritem, rim ali melodijo verza. S tem je hotel Prešeren čim bolj približati današnjemu človeku, ne strokovnjaku, ki ne pozna zgodovinskega razvoja našega knjižnega jezika. Knjigo olepsujejo reprodukcije umetniških del pesnikove rojstne hiše, Ljubljane, Primiceve Južne, Copo, Smoleta in seveda samega Prešerena.

NOVO NA KNJIŽNI POLICI V LETOŠNJEM JUBILEJNEM LETU ★ NOVO NA KNJIŽNI POLICI V LETOŠNJEM JUBILEJNEM LETU ★ NOV

TITO PRED SODIŠČEM

(Odlomek iz knjige ZGODE O TITU. V prevodu Frančka Škarafja in z ilustracijami Boška Karanovača izdala Državna založba Slovenije)

Josipu Brozu so sodili na Stolu sedmorce v Zagrebu dne 6. novembra 1928.

Stražniki so ga pripeljali v veliko sodno dvorano.

»Na njegovem obliju je nekaj, kar te spominjam obliko na jeklo. S svetlimi očmi gleda skozi ščipalnik zelo bladro, vendar odločno in čezve mlinno. Njegovo obnašanje pred sodiščem nemara ne bo zgolj poza, ker so ga zaradi njegovega prepirčanja v resnici že veliko preganjali in obsodili na temnico. Stevilni poslušaleci so očitno poznali to Brozovo nepopustljivost v njegovem prepirčanju, ker je pri zasljevanju vladala v sodni dvorani velika tišina in pazljivost,« so pisale »Novosti« dne 8. novembra 1928.

Na predsednikovo vprašanje, ali se cututi krivega, je Josip Broz odgovoril: »Ne cutum se krivega, čeprav pri-

MIROLJUB JEVTOVIĆ

znavam vse, česar me obtožuje državni tožilec, to pa zato, ker tega sodišča nimam za kompetentnega, temveč priznavam samo sodišče Partije.«

PREDSEDNIK: Potlej pa nam povrte, v tem se cututi krivega?

JOSIP BROZ: Priznavam, da sem član ilegalne Komunistične partije Jugoslavije. Priznavam, da sem širil komunistične ideje in propagiral komunizem ter razlagal, kakšne krivice dela buržoaziju proletariatu. Vse to sem delal na konferencah in sejah in v pogovoru s posamezniki. Ne morem pa povedeti, kje so bile te konference. Vse to sem delal od takrat, ko je bila Komunistična partija leta 1921 razpuščena in je iz legalnosti morala v ilegalnost.

PREDSEDNIK: Ali poznate zakon o zaščiti države in ali ste vedeli, da ta zakon prepreduje sleherno komunistično propaganda?

JOSIP BROZ: Slišal sem o njem, ali bral ga nisem, ker me to ni zanimalo. Sodim, da so naravniki zakoni nad kemi, ki jih naredi neki razred za zatiranje drugega.

PREDSEDNIK: Ta zakon prepreduje sleherno komunistično propaganda. To bržas veste?

JOSIP BROZ: To vem... Toda to je samo začasen zakon... Jaz sem za svoje ideale pripravljen žrtvovati tudi življenje.

PREDSEDNIK: Zdaj velja ta zakon kakor vsi drugi. Po njegovih določilih mora vskodo, ki ga prekrši, v Lepoglavo. Zakon je sprejelo ljudstvo zoper vas, komuniste, ki ga po njegovem mnenju zastupljate in ki se zlasti zavarovati pred vašim unitevam.

JOSIP BROZ: Vem to. Zakona ni sprejelo ljudstvo. Ne bojim se. Slabo bi bilo, ko bi se Komunistična partija bala kakega začasnega zakona.

PREDSEDNIK: Vsi tako samo trasto žrtvujete svoje mlado življenje brez slehener koristi.

JOSIP BROZ: Dā, pripravljen sem tudi trpeti.

PREDSEDNIK: Kaj veste o bombah in najdeni literaturi?

JOSIP BROZ: Andreja Božičkovića sem spoznal pred desetimi meseci, seznanil pa me je z njim Kurtič. Kurtič sem bil namreč dolžan dva tisoč dinarjev in on je naročil, naj izročim ta denar Božičkoviću, ki bo njo (Kurtiču) poslal denar v Dalmacijo, kamor je bil izgnan. Junija 1928 sem pri Božičkoviču najel sobo deloma zase, deloma za svoje tovarise, ki prihajojo v Zagreb in jih preganja polacija. Za junij in julij sem mu plačal 300 dinarjev. V tej sobi sem prespal tri ali štirikrat. Tja sem posiljal razne ljudi, da bi tam prenoscili, toda imen teh ljudi ne bom povедel. Vedel sem za komunistično literaturo, ki ste jo odkrili. Vedel sem, da so jo prinesli moji tovarisi, katerih imen ne bom povedal, nisem pa vedel, da je bila ta literatura prinesena ravno v stanovanje Božičkovića. Lahko bi jo nesli tudi kam drugam. Da je bila literatura spravljena prav v stanovanju Božičkovića, sem zvezdel šele takrat, ko je polacija prihišni preiskavki tam odkrila. Ne verjamem, da so v tisti sobi našli tudi bombe. Jaz jih nisem prinesel in tudi vede nišem zanje. To so oni bržkone podtaknilji. Jaz in moji tovarisi nismo ničesar delali v Božičkovičevem stanovanju in Božičkovič nima nič z nimi. Res je, da sem nekaj dni pred aretacijo poslal k Božičkoviču Franja Novoseliča. Z njim sem se slučajno srečal in prveč dovedel mi je, da se je vrnil iz Nemčije, potlej pa sem ga postal k Božičkoviču. Priznam, da so moji tovarisi posiljali komunistično literaturo, in to po zanesljivih ljudeh, jaz pa sem vodil odpošiljanje tega gradiva.

PREDSEDNIK: Kaj pomenijo zapiski v vaši beležnici, na primer: R. I. 25 B?

JOSIP BROZ: To so znaki za posiljanje komunistične literature in priznavam, da je najdena literatura komaj del vsega, kar smo jaz in moji tovarisi razvili zaradi komunistične propagande, in to v prav takšnih zavtičih kakršne je našla polacija.

DRŽAVNI TOŽILEC: Kaj pomeni:

26 L. 80 L?

JOSIP BROZ: S tem je označena knjiga »Osnove leninizma«, ki smo jo razpošljali na vse strani, toda tega, od kod smo jo dobili, nisem vedel.

DRŽAVNI TOŽILEC: Ali vam je kaj znano o resolucijah biroja CK SKOJ?

JOSIP BROZ: O SKOJ ničesar ne vem, dasiravno je SKOJ povezan s Partijo. Vem, da prejema SKOJ tudi »Bilten« CK KPJ.

DRŽAVNI TOŽILEC: Kakšne priznanice so to, ki so jih našli pri vas?

JOSIP BROZ: Bil sem tajnik kovinarjev in priznanec, ki so jih našli pri meni, se nanašajo na sindikat; to so namreč priznanice za članarino, ki sem jo pobral, ali pa za denar, ki ga je sindikat prispeval kot prispevek za žene, katerih može se zaprti.

PREDSEDNIK: Kako ste bili aretrirani?

JOSIP BROZ: Tisto noč, ko so me prijeti, mi je neki možak, ki je bil po mojem mnenju policijski ovaduh, rekel, naj pridev v Vinogradsko 46.

Jaz sem šel tja in tam so me prijeli. DRŽAVNI TOŽILEC: Kaj pomenijo zapiski: »Stališče partijskega vodstva do dogodkov in političnega stališča SDK« in »Reorganizacija celic in ravnoves«?

JOSIP BROZ: To so zapiski o tistem, kar bi moral govoriti na konferencah KPJ.

PREDSEDNIK: Kakšne šole ste končali?

JOSIP BROZ: Končal sem širi razredne osnovne šole in dva razreda meščanske šole, potlej pa sem se šel učiti. Ko sem se izučil obrti, sem odšel v inozemstvo, potem pa sem moral na vojno, kjer sem padel v rusko ujetništvo. Ko sem se leta 1919 vrnil domov, sem bil štiri leta strojniki v Bjelovaru, potlej pa sem delal v ladjedelnicu v Kraljevici, v Beogradu in Zagrebu, a povsod so me odpustili zavojlo delavškega gibanja. Komunist sem in sem širil komunistično idejo, namreč da bo treba nasilno prevzeti politično oblast, če bo buržoazni razred še nadalje repal ljudstvo. Sila se uiente s silo...

PREDSEDNIK: Ali vam je kaj znao o letakom po letušnjem 20. juniju, ki pozivajo ljudstvo v upor?

JOSIP BROZ: Te letake poznam, vendar tega, kdo jih je sestavil, ne bom povedoval. Jaz jih nisem napisal.

DRŽAVNI TOŽILEC: Čemu ste nosili revolver?

JOSIP BROZ: Nosil sem ga zaradi osebne varnosti.

PREDSEDNIK: Toda v policijski prijavi je zapisano, da ste rekli, da bi pri aretaciji vse postrelili, če bi se vam posrečilo.

JOSIP BROZ: To je gola laž, da sem rekel kaj takega. Odpeljali so me v stražarnico na Illico. Ceprav je bilo tam okrog mene šest stražnikov, so mi tako močno vkljenili roke, da so bile vse modre...

DRŽAVNI TOŽILEC: Ali so vas teplili?

JOSIP BROZ: Ko sem prišel na sovjetje s Koprvinjakovo in ko je ona izjavila, da me ne pozna, me je nadzorni detektiv začel psovati s takimi besedami, da jih ne morem tukaj ponoviti. Nato me je poklical k mizi in jaz sem pristopil, ne da bi slutil kaj hudega. On pa me je uselkal s pestjo po obrazu, da se mi je stenmilo pred očmi... Pozneje me je spet poklical k mizi, toda jaz nisem maral iti, ker sem pričakoval, da me bo spet udaril. Nato me je udaril dvakrat s stolom po prsih. Se

dolgo se mi je poznalo. Zahteval sem zdravniški pregled, a mi ga niso dovolili. Zaradi tega sem sedem dni gladovno stavkal. Bil sem užajen, da se me tako ponizljevali kot človeka; kaj pa polica počenja, vem tudi iz tega, ker sem ponoči v celicah slišal živilsko vpitje zaradi pretepanja.

PREDSEDNIK: Vsi drugi pa pravijo, da so z njimi lepo ravnali.

JOSIP BROZ: Vsi ti upajo, da bodo prišli od tod, pa se boje, da jih policija ne bi preganjala...

DRŽAVNI TOŽILEC: To pripoveduje, da bi se pokazali mučenici...

JOSIP BROZ: Veliko sem že priznal in nijam razloga, da bi se bal. Vem, da že tako ne bom kaj kmalu prisel na svetlo. Vsi ostali pa bodo odšli in začeli se boje, da ne bi kaj izdal, zato pa trdijo, da so z njimi lepo ravnali...

PREDSEDNIK: Ali so se našle bombe v vaši sobi po naključju?

JOSIP BROZ: Po tistih dogodkih 20. junija je bilo treba nekomu naprati krivdo in jaz mislim, da je tiste bombe podtaknila policija. Dovolj izkušen je imam s policijskimi metodami. Ubili so tri delavce in tedaj je bilo treba vso krivdo prevliti na delavce; zato so podtaknili orožje in bombe.

ZAGOVORNIK: Kako so pri vas opravili hišno preiskavo?

JOSIP BROZ: Hišno preiskavo so opravili brez prič in me niso opozorili, da se hišni preiskavi lahko uprem.

ZAGOVORNIK: Ali preganja policija tudi takšne člane sindikatov, ki so pristaši meščanskih strank?

JOSIP BROZ: Dā, policija preganja tudi takšne ljudi.

ZAGOVORNIK: Ali zaseduje policija tudi delavce z zgolj zaradi sumnje komunizmu?

JOSIP BROZ: Dā.

ZAGOVORNIK: Ali ste pošiljali v Božičkovičev stanovanje tudi takšne delavce, ki jih je zasedovala policija, pa niso komunisti?

JOSIP BROZ: Dā.

ZAGOVORNIK: Ali ste imeli pri Božičkoviču šapirograf in pisalni stroj?

JOSIP BROZ: Ne.

PREDSEDNIK: Ali sta Božičkovič in Eva Koprivnjakova vedela za material, ki so ga našli tam?

JOSIP BROZ: Ne.

Tedaj je predsednik zahteval, naj se preberi izpovede Josipa Broza pred policijo in pred preiskovalnim sodnikom.

DRŽAVNI TOŽILEC: Ali so vas teplili?

JOSIP BROZ: Ko sem prišel na sovjetje s Koprivnjakovo in ko je ona izjavila, da me ne pozna, me je nadzorni detektiv začel psovati s takimi besedami, da jih ne morem tukaj ponoviti. Nato me je poklical k mizi in jaz sem pristopil, ne da bi slutil kaj hudega. On pa me je uselkal s pestjo po obrazu, da se mi je stenmilo pred očmi... Pozneje me je spet poklical k mizi, toda jaz nisem maral iti, ker sem pričakoval, da me bo spet udaril. Nato me je udaril dvakrat s stolom po prsih. Se

teplili v mitroviško kaznilnico predstavnika Ministrstva pravosodja. Zahteval je, naj nehamo stavkati, nakar bo Ministrstvo videlo, kateri naših zahtev more ugrediti. V Ministrstvu jim je neprisetno, je dejal, ko smo se pogajali pri upravniku, da bi nam dovolil karkoli, dokler stavkamo, — zdelo bi se, kakor da so k temu prisiljeni.

Nam pa je še neprijetnejše prekiniti stavko, če nimamo v roki ničesar drugega kot oblubo, — je rekел Moša, ki je bil glavni govornik v imenu stavkajočih.

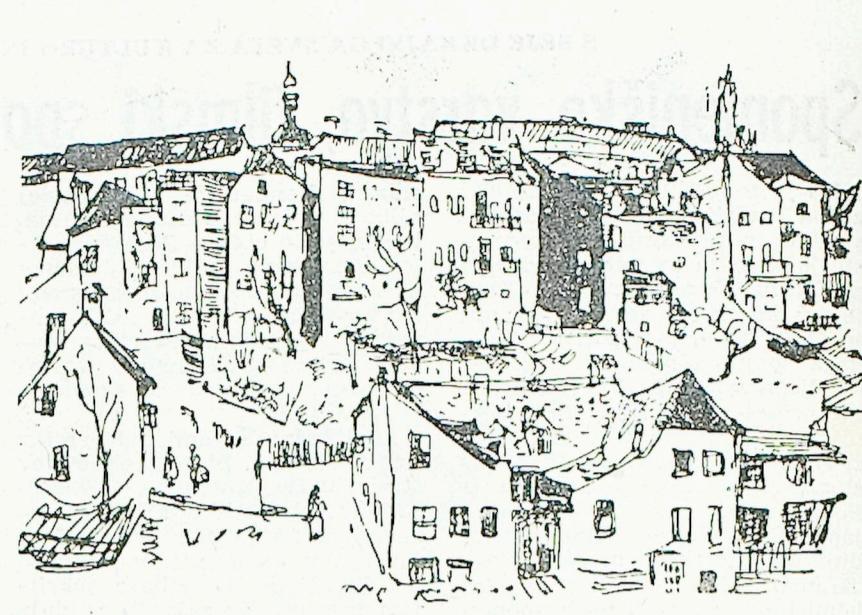
Naše zahteve so skromne in upravljene, kako pa jih boste vi sprejeti, je vaša stvar.

Dolgo smo se pogajali in predstavniki Ministrstva se je vrnil v Beograd, ne da bi bil kaj opravil — stavke nismo hoteli prekiniti, dokler nas ne bi dali vsaj v skupno sobo. Spominjam se, da nam je Moša pri povratku iz upravnike pisarne v samico po končnih pogajanjih rekел:

— Še kak dan moramo zdržati, potem morajo popustiti.

Rekli smo, da moremo zdržati še deset dni, če bo treba. In res trinajstega dne stavke je bilo laže, kaj pa tretjega dne. Samo oslabeli smo, toda kake posebne potrebe po hrani nismo več čutili.

Toda niti en ni bil treba več čakati. Še istega popoldneva je prišel upravnik in nam svečano zmagal in dosegli določene olajšave.

Zagreb — mesto, kjer je v času ilegalnega delovanja vodil partijski komite takrat kovinarski delavec Josip Broz. Tu so ga leta 1928 obsodili na pet let težke ječe

in krepitev partie in širil z njimi komunistične ideje. Organiziral je torek takšno združenje, ki ima namen propagirati komunizem ter si po nelegalni in neparlamentarni poti priznati oblast, in postal član tega združenja.«

Ob koncu procesa je predsednik vprašal:

— »Obtoženci, ali bi želeli še kaj priznati?«

Vsi so rekli da ne, le Josip Broz je vstal in dejal:

— »Prosim za dovoljenje, da povem, zakaj sem postal komunist.«

PREDSEDNIK: O tem ne dovolim govoriti.

JOSIP BROZ: Toda o svojem prejšnjem življenju bi...

PREDSEDNIK: Rekel sem že, da ne dovolim. Zaslišali smo vas, kolikor je bilo potrebno.

Zagovornik protestira, a Josip Broz, obrnjen proti občinstvu zaklječe:

— »Ta prepoved kaže, kakšen red je tu. To je najboljši dokaz, da vladu tu policijski duh.«

PREDSEDNIK (vpije z močnim glasom): Naznanjam, da je razprava končana.

JOSIP BROZ (previjje predsednika): Naj živi Komunistična partija Jugoslavije!

PREDSEDNIK: Odpeljite obtožence!

JOSIP BROZ: Naj živi bo proletar-

ec!«

PREDSEDNIK: Sodba bo razglašena v sredo, dne 14. novembra 1928, ob desetih.

JOSIP BROZ: Naj živi svetovna revolucion!

Sodba je bila objavljena natanko

SPOMINU REVOLUCIONARJEM, KI SO JIM FAŠISTI POKOSILI MLADA ŽIVLJENJA NA BAZOVICI

Zarja svobode iz mladih junakov rdeče krvi

Te dni je v Prestranku umrla 93-letna kmečka mamica Neža Vadnalova. Na njeni zadnji poti so jo spremili števili domačini, člani Zvezze borcev in prosvetnega društva, ki nosi ime po njenem junaškem sinu Ivanu Vadnalu. Ob tej priložnosti so marsikomu oživeli v spominu slavní dnevi iz trdrega boja proti italijanskemu fašizmu in okupatorskemu nasilju nad primorskimi Slovenci.

Vadnalova mama je svoje otroke vzgojila v ljubezni do svojega naroda, v ljubezni do svojega jezika in tudi v ljubezni do sočloveka sploh. Naučila jih je ljubiti resnico in pravico ter sovaržiti nasilje in vse ljudske krvosese.

Sin Ivan je bil ljubljenc po-knjine Neže. Vnela ga je za idejo osvoboditve slovenskega ljudstva, da se je že zgodaj, še kot mlad fant, začel aktivno udejstovati krot svobodoljubnem borec proti fašističnemu okupatorju. Povezal se je še z nekaterimi tovariši — Jakobom Samecem in Francem Slugo — ter že od leta 1929 na vsakem koraku skušal izpodsekat noge fašističnemu jarmu. Mlađi uporniki so širili napredno časopisje in letake, ki so pozivali na splošen boj in odpor proti fašističnemu nasilju. Prenašali so orožje in se pripravljali na odločilni spopad s stoglavim fašistovskim hidrom. Iz sprva stihiskskega odpora na nacionalističnih pozicijah, kamor so mlade in navdušene mladince speljali korumpirani plačanci obveščevalnih služb v bivši kraljevski Jugoslaviji, se je počasi rojeval zavesten upor proti vsem krvicam, s katerimi so razni tlačitelji in protiljudski režimi pritiskali vse Slovence in Jugoslovane — med uporne mladince si je vedno bolj utirala pot Komunistična partija.

Vendar pa je bil tudi okupator buden in na straži, saj se je dobro zavedal, da je na Primorskem proti volji prebivalstva in da se na teh krivičnih mejah lahko obdrži le s silo in skrajnim terorjem. Zato se fašisti niso ustavili pred nobeno krvico, pred nobeno strahoto in nasiljem. Na vsakem koraku so na kar najbolj brutalen način skušali že v kali zatreti vsak pojaz najmanjšega odpora. Gorele so slovenske knjige, zatrita je bila slovenska beseda po šolah in cerkvah, zatrita po vseh javnih prostorih. Se za ste-nami slovenskih hiš so po domači le še šepetali. Na delu so bili provokatorji in vrinjeni izdajalci — kajti na Primorskem ni bilo najti domačega človeka, ki bi se vdinjal tuju in mu pomagal zatirati svoj lastni narod. Le redki, preredki plačanci so se našli — ti pa so bili povsod deležni odkri-tega sovraštva in prezira — narod jih je kot grd tvor izpljunil iz svoje sredine.

Tako ali drugače — okupator je zasledil tudi sovražno dejavnost Ivana Vadnala in tovarišev. Dne 16. junija 1940 so karabinjerji arretirali mladega Ivana, kmalu

nato pa še Jakoba in Franca. Leto in pol so jih z drugimi prijetimi mladincim mučili po tržaških zaporih, po zloglasnih koprskih in rimske celicah, dokler niso fašisti proti njim uprizorili prosluji tržaški proces 15. decembra leta 1941. Mladim borcem za svobodo je sodilo krvavo »Posebno rimske sodišče« (Tribunale speciale di Roma). Razprava je trajala 14 dni. Prisostvovalo ji je vse polno fašističnih pristašev in hujškačev, vsem Slovencem ter celo najožnjim sorodnikom obtoženih rodoljubov pa je bil vstop v sodno dvorano prepovedan. Sveda je bil ves Trst v priprav-tem stanju — fašisti so preračunano pripravili proces prav na bivši jugoslovanski državni praznik, ker so mislili, da bodo s tem še bolj zadeli in ranili Slovence ter jim vzeli vsako upanje. Vendar pa so se že tedaj krepko motili, ker so Slovenci z vsemi ostalimi jugoslovanskimi narodi že ubrali svojo lastno pot, ki ni imela nič več skupnega z dinastijo in izdajalskimi režimi predvojne Jugoslavije. V boju je odločilno poseglo samo ljudstvo s svojimi najnaprednejšimi ljudmi na čelu — na čelu s Komunistično partijo Jugoslavije.

Dne 15. decembra 1941 je bila izrečena obsodba. Napredni svet je že vnaprej pričakoval, saj je bila nujen davek, na katerega je krvavi fašizem v strahu za svoj obstanek obsodil junaške mladince in može svobodoljubne Slovenije. Izmed 65 obtožencev je bilo 12 obsojenih na smrt, drugi pa na dolgoletne zaporne kazni. Nekaterim na smrt obsojenim je bila nekaj pozneje smrtna kazen spremenjena v dosmrtno ječo — toda med petimi, ki so bili takoj naslednje jutro ustreljeni na openskem strelišču, je bil tudi Ivan Vadnal iz Prestranka. Z njim so dali svoja mlada življenska še Pino Tomažič, Viktor Bošek, Simon Kos in Ivan Ivančič.

Neustrašenost mladih borcev je presenetila celo fašistične krvnike ter vlila novega poguma drugim obsojencem, ki so bili prepeljani v rimske zapore. Že med potjo so vedeli povedati, kako so Pino Tomažič, Ivan Vadnal in to-

variši šli v smrt z borbeno pesmijo na ustih.

Zato tudi pozneje v jetnišnicah ni zamrl borbeni duh ustreljenih tovarišev. Preživel član Vadnalove trojke Franc Sluga še danes rad pripoveduje, kako jim je kljub čuječnosti in strogosti jetniških paznikov uspelo pritih-tapiti v celice komunistično literaturo, med katero so bili tudi sestavki tovariša Mihe Marinika, ki je bil nekaj časa v zaporu Castello Franco v Rimu.

Po kapitulaciji fašistične Italije

je se je Sluga vrnil domov, medtem ko tudi Jakob Samec ni učakal svobode — aprila leta 1943 je umrl na otoku Pianozza. Po osvoboditvi pa so bili posmrtni ostanki žrtev tržaškega procesa prepeljani v domovino, da ne bo nikoli zamrl njihov svetli spomin. V Prestranku pa so hvaležni domačini odkrili leta 1946 spomenik junaku Ivanu Vadnalu spominsko ploščo, domače prosvetno društvo pa si je nadelilo njegovo ime in ga še danes s ponosom nosi.

S. Ž.

Neža Vadnal

Postojnski taborniki za jubilej KPJ

Partizanski taborniški odred Kraških viharников iz Postojne je vskladil program svojega dela v tekotem letu z vrsto prireditev v počastitev 40-letnice ustanovitve KPJ in SKOJ. V prvi vrsti naj omenimo široko propagandno akcijo, ki jo odred pripravlja z namenom, da bi v taborniške vrste vključili letos čimveč delavske in kmečke mladine s Postojnskega, poleg tega pa si vodstvo organizacije čedalje bolj prizadeva, da bi v jubilejnem letu organizacijsko utrdili odred, ki šteje že skoraj 250 članov.

Program dela Kraških viharников v mesecu aprilu predvideva množični izlet tabornikov po slavnih partizanskih poteh. Nad 70 tabornikov bo obiskalo Idrijo, nato grobove padlih slušateljev partizanske šole v Cerknem ter partizansko bolnišnico Franjo. Mladino bodo na tej poti spremljali številni partizanski borce, ki se so v času revolucije bojevali na teh področjih.

PRIPADNIKI JLA TEKMUJEJO

V počastitev 40-letnice ustanovitve KPJ so v postojnski garniziji JLA v teku številna športna tekmovanja med starešinskim kadrom posameznih enot. Tekmujejo v nogometu, rokometu, streljanju, namiznem tenisu, odbojki in šahu, vsa prvenstva pa bodo zaključena na Dan mladosti, ko bodo zmagovalce v posameznih disciplinah tudi nagradili.

»SLOVENSKI JADRAN«
v vsako hišo
Slovenskega Primorja

Tudi letošnji Dan tabornikov, ki bo 19. aprila, bodo Kraški viharники posvetili zgodovinskemu jubileju naše Partije. Na večer pred praznikom bodo v Postojni zanetili partizanski taborni ogenj, združen s programom, v katerem

bodo taborniki prikazali sadove preteklega dela v organizaciji, 19. aprila pa bodo odprli na novo urejen taborniški kotiček. Iste dne bodo v Postojni tudi številna tekmovanja v taborniškem mno-goboju.

M. A.

Slavje ob dveh obletnicah v Rijani

V soboto zvečer je bila slavnostna seja osnovne organizacije Zveze komunistov v Rijani pri Kopru. Seja je bila posvečena 40. obletnici ustanovitve KPJ in 16. obletnici tam ustanovljene Okrožnega komiteja KPS za Slovensko Istro. Prisostvovali so ji zastopniki množičnih organizacij, nekdanji partizanski borce in aktivisti iz Rijane, Krnice, Kortin ter vasi Cepki, Rozar-Stepani, kakor tudi številni gostje. Med njimi so bili tudi član občinskega komiteja ZKS Koper Rado Pišot-Sokol, predstavnik JLA major Boris Škulj in dva predvojna komunisti Anton Beretič-Jakob in Albin Kofol-Valetin, ki sta se seje udeležila kljub temu, da sta slabega zdravja.

Tovariš Rado Pišot-Sokol je na seji govoril o zgodovini KPJ, posebej pa še o delovanju prvih komunistov v obalnem področju načrta. Izčrpno je prikazal boj prebivalcev sedanje koprsko komune za pravice delavskoga razreda in nacionalno osvoboditev. Nato je Ivan Cah-Iskra govoril o velikem doprinosu domačinov, ki so pod vodstvom

Komunistične partije sprejeli trdo borbo s fašisti že leta 1919 in so jo vodili vse do zasluzene zmagе.

ICI

Delavci Tomosa pripravljeni NA PREVZEM TOVARNE V UPRAVLJANJE

V zadnjem času se v tovarni TOMOS s podvojenim tempom pripravljava na pomemben dogodek v zgodovini tovarne — prve volitve organov delavskega samoupravljanja — tovarniškega delavskega sveta in upravnega odbora. Neposredni proizvajalci — okrog 1200 delavcev in uslužbencov — bodo prevzeli vodstvo tovarne v svoje roke. Vse dosedanje priprave na ta veliki dogodek kažejo na to, da bodo organi samoupravljanja res kos težavnim nalogam, ki jih čaka. Kmalu po osnovanju tovarne ter istočasno z gradnjo tovarniških objektov in poskusno proizvodnjo je prišlo do osnovanja Posvetovalnega organa. To je forum, ki ga sestavlja 70 članov in ki preko svojih komisij sodelujejo z direktorjem tovarne v upravljanju. Razen Disciplinske komisije, ki ima že funkcijo odločanja, imajo komisije za sedaj v glavnem še posvetovalni glas. Člani Posvetovalnega organa se na svojih rednih sestankih in v serijah predavanj seznanjajo z gospodarskimi sistemom, tekočimi problemi produkcije in s principi delavskega samoupravljanja. Posvetovalni organ tovarne TOMOS je edinstveno tovrstno telo v naši državi, ki že v fazi izgradnje uvaja v tovarni demokratičnost upravljanja ter že pred dokončnim formiranjem organov delavskega samoupravljanja navaja proizvajalce na njihove bo-dče funkcije.

V tovarni Tomos SKRBIJO ZA DELAVCA

S tovorno motornih koles TOMOS je dobilo mesto Koper s svojo prelepoto okolico docela novi vizdez in se je tudi popolnoma spremenil sestav prebivalstva.

V koprskem predmestju Semedeli, v samem Kopru ter po številnih okoliških vasih in obalnih mestih so zrasle nove ali adaptirane TOMOS-ove stanovanjske stavbe. Do slej je tovarna investirala za približno tri milijone dinarjev materiala in strokovno delovno silo, njihova občinska ljudska odbornica Marija Vogričeva je v zgradbi s sekretarjem občinskega komiteja ZKS Ivanom Valenčičem-Savom ter drugimi političnimi funkcionarji dala neštečno nasvetov, kako je treba organizirati delo, da bo potekalo hitreje in uspešneje.

S. M.

Kaj pravijo v Čeljah

Predlanskim sem bil zadnjič v Čeljah. Takrat so se poslavljale mladinske delovne brigade, ki so zgradile cesto do vasi. Široko, gladko, belo Brkinsko cesto, ki je vaščani ne morejo prehvaliti. In kaže, da je cesta, ki je odprla pot v svet, prinesla tudi novo voljo in novih vzpodbud. Vas se je kar

pomladila. Dvoršča so veliko bolj snažna, kot so bila poprej, hiše dobivajo druga za drugo nov omet, letos bo dograjen vodovod, drugi se bodo lotili ureditve javne razsvetljave, napeljavne telefona in ne bo več daleč čas, ko se bodo radijskim sprejemnikom pridružili še televizorji.

No, letos bo vodovod! Ni potrebno veliko vpraševati. Predsednik krajevnega odbora Mirko Ivančič kaj rad pripoveduje, kako se je začelo in kako velika pridobitev za Čelje bo novi vodovod. Že predlanskim so začeli z drenažo, ki so jo zaključili lani. Letos so se spoprijeli z laporjem in ilovico, da bi postavili rezervoar za 260 kubičnih metrov vode. Na jezu vsaki suši mora dajati najmanj dva in pol mesece voda. Tista ilovica je bila preklepana trda in porabili so več kot 11.000 prostovoljnih delovnih ur, da so jo odstranili. Teden za tednom je mineval, a dela so počasi napredovala. Na srečo so prisločili na pomoč minerci, ki so zminirali najbolj trde plasti. Da ni vaščanov vezala obljuba, ki so jo kolektivno dali in zavest o veliki gospodarski koristi, ki jo bodo imeli z novim vodovodom, bi marsikdaj popustili pri delu.

Sedaj je najtrše delo zaključeno. Dno rezervoarja je že betonirano, oboj pa bodo dogradili

Letos bo nov vodovod v Čeljah. Dno so že zabetonirali, do maja pa bo zrasel že oboj in plošča za pokrov

ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★

Otilija Dobrinja prioveduje ...

Ko so lani začeli zbirati v naših krajih gradivo o udeležbi in deležu naših žena v narodnoosvobodilni borbi, je bilo med številnimi zapiski, med tолikimi pre-tresljivimi in zanimivimi zgodbami brati tudi zapisane spomine Otilije Dobrinja iz Loparja. Naši bralci se bodo spominjali, da smo nekatere teh zapiskov za zbornik »Slovenska žena v NOB« objavili tudi v našem časopisu. Tako tudi nekaj utrinkov iz spominov Otilije. Tisto sem takrat zapisala, ne da bi jo poznala osebno.

Potem je naneslo, da sem jo iskala doma, ker je bilo treba njene spomine še izpopolniti. Rekli so mi, da stanuje v Škocjanu, tam, kjer se cesta odcepi v Privvor. Pa nisem našla doma nikogar. In ko sva se ob letošnjem 8. marcu spoznali na občinskem ljudskem odboru, sem ji rekla, da jo pravzaprav iščem.

»Telefonirali bi mi v Tomos, pa bi vas počakala,« mi je prijazno pojasnila. »Tam prodajam v trafički cigarete. Mož je tudi v službi v Kopru, hčerka pa v šoli. Zato niste našli nikogar.« In zapeleti sva se v pogovor o hčerah.

Pozneje, pretekli teden, pa sva govorili tudi o drugem.

»Kaj ste delali v času borbe, to se pravi prav v tistem času oboroženega spopada, v času vojne od leta 1941 do 1945, smo pravzaprav že slišali. Zdaj pa bi rada, če bi mi povedali o svojem ilegalnem delu v borbi proti fašizmu še pred vojno.«

In priovedovala je:

»Doma sem iz Trušk, kjer sem se rodila 1. marca 1911. Pisala sem se Kocjančič. Z revolucionarnim gibanjem sem se povezala leta 1932, ko sem imela 21 let, in sicer preko moža svoje sestrične Marije, tovariša Ivana Caha-Iskre. Njemu se moram tudi zahvaliti za prvi pouk, kaj je to revolucion, kaj so komunistične ideje in kaj fašizem. Prinašal mi je razno propagandno literaturo, ki sem jo širila v domači in po sosednjih vaseh. Ko sem se poročila, sem se preselila v Lopar na dom svojega moža. Toda še naprej sem izvrševala vse naloge, ki jih je postavilo pred mene revolucionarno gibanje in boj proti fašizmu, ki sem ga sovražila že kot otrok, saj sem vedno slišala le, koliko hudega so nam naredili fašisti. Pretepi in zlostavljanje je bilo na dnevnem redu, posebno hudo pa je bilo, ko so se leta 1921 v Marezigah uprli fa-

sistem in jih pet tudi ubili. Toda o tem ste že slišali.

Tako vidite, nas je našlo leto 1941 pripravljene. Zato pri nas ni bilo težko že oktobra leta 1941 pripraviti teren za ustanovitev OF, saj smo že iz prejšnjih let imeli antifašistično organizacijo, ki jo je idejno vodila Komunistična partija.

O tistem, kako so mi že takoj tega leta odpeljali moža v zapore v Koper in pozneje v taborišča v Italijo in Nemčijo, že veste. Tudi o mojem deležu ste že pisali.«

»Ja, spomnim se: kuhalo ste za partizane, raznašali literaturo, v vaši hiši so imeli javko za ilegalce iz Slovenije. Pomagali ste, kjer ste mogli. Ko so vam hišo požgali, ste odšli v partizansko tehniko Smešnik. Pomagali ste pri organiziranju AFŽ. Delali ste v tehniki skupaj z znanim »očkom« in »mamicom«. Kakšno pa je bilo vaše partizansko ime?«

»Najprej Tončka, potem pa Majda, ker so me kot Tončko že preveč poznali fašisti.«

»In potem ste zboleli in ko ste ozdraveli, ste nadaljevali delo v tehniki. Se spomnите kakšnega posebno hudega trenutka?«

»Bilo jih je veliko. Najhuje je bilo, ko sem našla požgano domačijo. Potem nekaj preiskav, ko so me strahovali in iskali propagandni material. Pa takrat, ko so otroci zasledili našo tehniko in se je bilo treba seliti kar na hitro roko. Kolikokrat sem za las ušla Nemcem, da me niso našli in enkrat sem za hip prej zapustila

ITALIJANSKA JAJCA

4 jajca; 3 dkg margarince, 3 dkg mleka, 1/4 dkg mleka, sol, malo popra, 5 dkg sira, drobnjak, 1 dkg surovega masla.

V trdo kuhanega jajca razrežemo na pol in jih zložimo v pomaščeno posodo za narastke; potem jih polijemo z omako in damo za nekaj minut v pečico.

Omaka: na raztopljeni, ne razgrjeti margarini, preprazimo moko (ostati mora še bela), nakar jo zalijemo z mlekom. Pridenemo malo soli, popra, naribani sir in sesečlan drobnjak. Omako kuhamo 20 minut.

Otilija Dobrinja iz Škocjana

bunker, preden so vrgli vanj bombo.«

Kako skromne besede in kako na kratko povedano o tolkih dneh in nočeh v dolgih štirih letih, ko je tudi Otilija prispevala svoj delež za našo zmago in za današnjo svobodo. Z. L.

Dočakala je zaslужeni pokoj

Pred dnevi je bila izredna seja občinskega odbora RK v Postojni, na kateri se je predsednik odbora dr. France Ambrožič v imenu odbora in zdravstvenih delavcev poslovil od babice Apolonije Bizjak, ki je končala svojo redno službo in šla v zaslужeni pokoj.

Tovarišica Apolonia je bila rojena v Postojni leta 1890. Za babico je diplomirala v Ljubljani leta 1922. Od tedaj naprej je vseskozi opravljala to službo na področju Postojne in šestih okoliških vasi. Pravi, da je v tem času bila pri najmanj dva tisoč porodih. Nekaj pa je bilo za porodnice in mlade mamice mnogo teže kot je sedaj. Takrat je bilo malo zdravnikov, porodnišnic pa sploh ne. Tako je morala večkrat reševati tudi kritične primere in je večkrat rešila življenje novorojenčku ali materi.

V času NOB je skrivaj zbirala sanitetni material in ga oddajala za našo vojsko. Po osvoboditvi je

bila izvoljena za zdravstvenega referenta pri takratnem Okrajnem NNO Postojna. Opravljala je še razne druge funkcije v socialnem skrbstvu. Od ustanovitve dalje je bila tudi član odbora RK in v njem aktivno delala.

Na njeni pobudo je bila ustanovljena v Postojni posvetovalnica za mater in otroka in je to posvetovalnico nekaj časa celo sama vodila.

Apolonia Bizjak iz Postojne

KOTIČEK ZA STARŠE

Ne tako... ampak tako

Mati (sinu): Pazi dobro, ko greš čez cesto. Poglej levo in desno, preden prečkaš in še to samo na mestih, ki so za to določena.

Sin: Toda, mama, saj pozabljajo, da imam že 12 let in da sem vse to dobro vedel, že takrat, ko sem jih imel komaj 6. Zdaj sem že dovolj velik, da se znam vesti na cesti!

Nasveti, ki jih prepogosto ponavljate, izgubljajo pri otroku svojo veljavno in velja zarje izrek, »da gre pri enem ušesu noter pri drugem pa ven«. Glejte tudi, da bodo nasveti ob pravem času in na pravem mestu

Prijateljica: Kar samega ga pustiš k babici? In nobenih nasvetov mu ne daš, kako naj pazi na cesti?

Mati: Kako mora paziti na cesti, smo ga naučili, še ko je bil majhen. Zdaj že pozna vse prometne in varnostne predpise. In če bi mu zdaj še o tem pridigala, bi se jezik, da mu ne zaupam.

In takole nam priporočajo za prihodnje tople dni, da bo bolj praktično in večkrat uporabno: oblača s kratkimi rokavi in z belim ovratnikom ter jopicu iz enakega blaga

NAŠI ŠOLSKI IN VZGOJNI PROBLEMI

Pomenimo se nekoliko o šolskem otroku

(NADALJEVANJE)

Pravzaprav bi naslednje misli zaslužile prav poseben članek, toda ker sem že na tem, naj se ga dotaknem ob tej priložnosti. Prepogostokrat se dogaja, da sloni vsa skrb za otrokov vzgojo samo na materinskih plečih. To ugotavljamo dan za dnevom, to pride do najvidnejšega izraza na rodiljskih sestankih, ko vidimo v preteži večini samo mamice. Kje neki so očetje? Ali so res vsi tako hudo prezaposleni, da ne morejo po vsaj nekaj ur mesечно posvetiti svojemu otroku in njegovemu napredku? Ali je prav, da prepuščamo vso to skrb mnogokrat preobremenjenim materinim rokam? Ker je mati imela največ opravka z otrokom kot dojenčkom in poznede pri njegovem doraščanju do šolske dobe, ali je prav, da jo še nadalje preobremenjujemo tudi z delom in skrbjo v otrokovem šolskem dobi? Saj se znamo prav dobro izgovarjati: preutrujenost, neravnost, nerazpoloženost, sestanki itd. In ali ni tudi mati sama pri svojem vsakdanjem delu preobremenjena in ali je ona res neobčutljiva za utrjenost in nervoznost?

Je pa pri tem še druga plat medaille. O vseh drobnih pomankljivosti in nepravilnosti, ki jih mati dan za dnevom ugotavlja pri otrokovem šolskem delu, iz prevelike obzirnosti do moževe utrujenosti ne mara razpravljati in niti jih ne omenja. Pomanjkljivosti pa zavzemajo navadno vedno večji obseg in še tedaj, ko sama ne zmore več vsega, ko sama začuti, da se bliža neizogibna katastrofa v obliku šolskega izkaza ob polletju ali ob zaključku šolskega leta, še tedaj jo njeni notranjost prisili, da z vso obzirnostjo prikaže stanje svojemu možu. In tedaj je pravati ogenj v strehi. Namesto da bi mož samega sebe tedaj vprašal, kolikšno pozornost je došel posvečal šoljanju svojega otroka, prične z raznim očetki, ki bruhajo iz njega, češ da je ne-

sposobna, da se ni brigala in končno zakaj mu ni tega povedala že prej.

Ako želimo res doseči, da bo naš otrok v šoli bolje uspel, tedaj je brezpozorno potrebno stalno in tesno sodelovanje očeta in matre.

Pa še eno večjo nepravilnost ugotavljamo pri vzgoji: to je naša nedostopenost. Zgodi se, da nam otrok kakšno zagode in prisiljeni smo ga kaznovati, n.pr. ne dovolimo mu, da gre k sosedovim, ali da ne gre z nam in v trgovino, ali mu ne dovolimo igrati se z njemu najljubšo igračo. In ako na ta način otroka kaznujemo, moramo to prepovedati na vsak način tudi izvršiti, pa naj nastopijo karneški okoliščini. V takšnih primerih otrok kar pričakuje kakšen obisk, ker v svoji prefigranosti le misli, da bo izkoristil ta ali oni dogodek in da kazneni ne bo toliko dolegljiva. Dosednosti pa naj ne bo samo pri kaznovanju, ampak tudi pri nagrajevanju in pri izpolnjevanju danih obljub.

Kako naj pomagam svojemu otroku?

V mislih imam šolsko delo. Predvsem se vprašam: ali je moja pomoč otroku res tako potrebna?

Ce prelistamo razne statistike o polletnih in zaključnih ocenah naših otrok, tedaj ugotovimo, da so uspehi učencev prvi dveh razredov prav zadovoljivi, da pa ti uspehi v naslednjih razredih prav občutno padajo. Ob teh ugotovitvah se nam vsljuje vprašanje: ali je učna snov tretjih in ostalih razredov le pretežka za otrokovo zmogljivost? Ali tiči vzrok kje drugje? In pri 'iskanju teh vzrokov smo navadno zelo nerodni; iščemo jih navadno tam, kjer jih ni; ne iščemo pa tam, kjer navadno so; pri nas samih. Ustavimo se nekolič pri tem vprašanju, ali res tudi sedaj, ko je otrok v tretjem ali četrtem, ali pri tudi v višjih razredih, ali res temu otroku pomagam prav toliko in tudi s toliko dobre volje kot sem mu pomagal tedaj, ko je bil v prvem

ali in drugem razredu? Tedaj, ko je naš otrok cepetal v prvi razred, ko se je učil pravilno držati pisačo v svojih okornih prsteh, ki je s takšno nespretnostjo obračal stran za stranjo v svoji prvi knjigi, ko nam je prepoln notranjega zadovoljstva in sreča razkoval dokaze lastnega znanja in pridnosti, tedaj smo tiho radostjo prisluhnili njegovemu čebljaju, obispavali smo ga s poхvalo (čemu ne, saj jo je zaslужil!), popravljali mu večkrat nerodne poteze v zvezku, hvatali ga sosedom, znancem in sorodnikom. Kadarkoli pa smo pri prihodu iz šole opazili pri otroku kakšno posebno zaskrbljenost (in materni čujejoči oko to kaj hitro opazi!), nam je bilo vsem v družini prva skrb, da ugotovimo vzrok te otrokove zaskrbljenosti in da jo odstranimo, ka smo jo s skupno močjo le ugotovili. Pisava črk R malčku ni šla tako, kot bi bilo treba. In najspremnejši družinski član je bil zadolžen, da malčku pomaga toliko časa, dokler v njegovih očkah zopet ne zažari sijjaj zadovoljstva. Otrok je tedaj čutil ne samo to, da ima doma pomoč, ampak tudi - kontrolo. Briskali smo po njegovi šolski torbici, listali po njegovih zvezkih in šolskih knjigah, pogledali v peresnico ali je tam vse v redu. Tedaj nismo še doličili s poхvalo nitzi in grajo, če jo je bilo dobro izreči.

Ob branju teh vrstic se bo marsikateremu bralcu porodilo vprašanje: ali naj tudi sedaj, ko je moj otrok že nekaj dorasel, ko obiskuje četrtek, peti ali tudi višji razred, ali naj tudi sedaj z njim tako ravnati? Kako naj mu vendar sedaj pomagam, ko še sam učne tvarine nití ne obvladam?

Na isti način temu, že nekaj odrasel, zavedati pa se moramo neizpodbitne dejstva, da je tudi temu otroku pomoč zelo potrebna. In v kakšni obliki.

(Konec prihodnjih)

V mnogih pokrajnah Azije in Afrike ni zakonske omejitve za poroke mladoletnikov. Celo v nekaterih socialističnih ekonomskih dokaj naprednih deželah se lahko poroče dekleta z 12, fantje pa s 14 letom. V Bolivijski in na Irskem se lahko poroče dekleta z 12 letom, na Českoslovaškem, Danskem in v Etiopiji pa jim ne dovoljuje poroke pred dopolnjenjem 18 let. Za fante je najnižja starost 14 let v Burmi, Cileju in v Španiji, 21 let pa v Zahodni Nemčiji, v Peruju in na Svedskem. V treh federalnih državah Avstralije se lahko poroče dekleta z dopolnjenjem 16 letom, medtem ko v drugih federalnih državah zahtevajo le 12 let starosti. Podobne razlike so tudi v Kanadi in ZDA.

Konferenca OZN, ki je leta 1956 sprejela posebno dodatno konvencijo o prepovedi trgovine res s sužnji in vseh podobnih institucijah, je zahtevala od ekonomsko-socijalnega sveta, da pošte posebno pozornost zakonom, ki naj bi dočakal minimalno starost, ki je potrebna za sklenitev zakonske zveze. Ta starost ne bi smela biti nikaj manj kot 14 let.

GOSPODARSTVO OBČINE HRPELJE V LUČI NOVEGA DRUŽBENEGA PLANA

Gradnja na lastnih temeljih

Ob polnoštevilni udeležbi članov občinskega zборa in zboru proizvajalcev je bil te dni na seji sprejet družbeni plan občine Hrpelje za leto 1959. Iz predloga, ki ga podal predsednik občinskega ljudskega odbora Anton Ovcarič, povzemamo naslednje podatke:

Celotni dohodek vsega gospodarstva občine bo v letošnjem letu znašal 2 milijardi 164 milijonov 345 tisoč dinarjev, ali za 11% več kakor leta 1958. Na družbeni sektor gospodarstva bo odpadlo 68% planiranega dohodka. V primerjavi z letom 1957 se bo celotni dohodek letos povečal za 30%, samo v družbenem sektorju pa za 38%. Varodni dohodek na enega prebivalca občini bo v letu 1959 dosegel 1.215 dinarjev, medtem ko je znašal leta 1956 komaj 53.755 dinarjev. Delovna storilost bo v letošnjem letu porastla za 66% v primerjavi z letom 1956. Družbeni plan predvideva za leto 1959 skupaj 226.693.000 dinarjev investicij, od tega 159.175.000 gospodarskih in 67.518.000 negospodarskih. V sedanjih je zajetih tudi 56.938.000 dinarjev za gradnjo stanovanj.

Temeljni gospodarski panogi v občini sta kmetijstvo in industrija. V smislu proizvodnji se pričakuje v

letošnjem letu porast za 4% nad lanskim proizvodnjom. Njen fizični obseg je ocenjen na 610 milijonov dinarjev in bo za 28% večji kakor leta 1956. Družbeni proizvod kmetijskih zadrug bo letos za 53% manjši kakor leta 1956, ker so zadruge opustile večino nekmetijskih dejavnosti. Vrednost industrijske proizvodnje bo znasala letos 518.400.000 dinarjev, ali za 561% več kakor leta 1956 oziroma za 129% več kakor v lanskem letu. Družbeni bruto proizvod v prometu se bo povečal za 8%, v trgovini za 22%, v gostinstvu za 32% in v obrti za 10%. Na velik porast fizičnega obsega proizvodnje v industriji je vplivala v obratu »Iplas« (prej »Plama«) v Podgradu izpopolnitve strojne opreme, ugodno tržišče za plasiranje izdelkov iz plastičnih mas, izboljšanje tehničkih procesov dela, zvišanje delovne storilnosti in strokovno usposabljanje kadra. V industrijskem obratu »TOS« v Hrpeljah pa razen navedenih okoliščin še redno obravnavajo nove topilne peči.

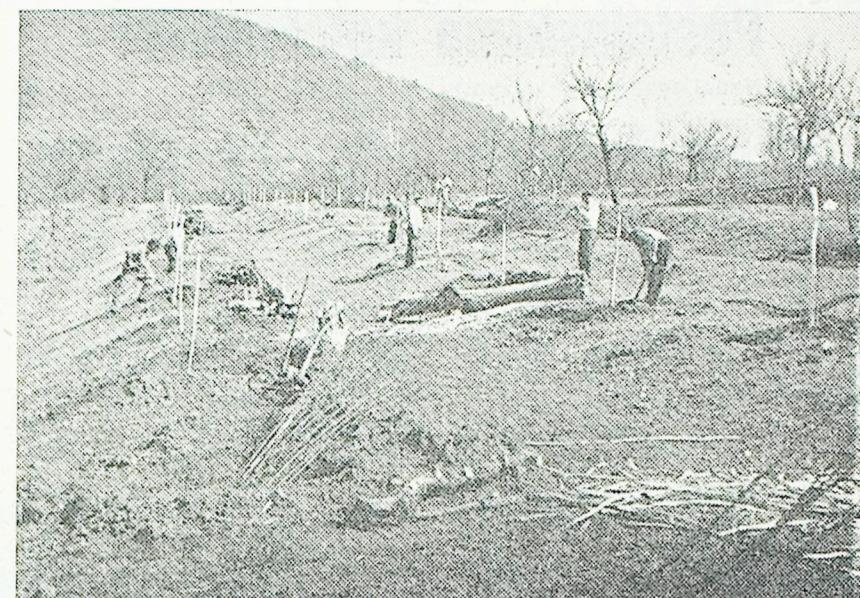
V ospredju gospodarskih podvigov občine je gradnja nove industrijske opekarne v Obrovu, ki jo bodo prideli graditi že letos, kolikor bodo zagotovljena sredstva iz zveznega natečaja za kreditiranje gradenja in rekonstrukcije objektov za proizvodnjo gradbenega materiala. Načrti so gotovi in predloženi v obdobjev. Za pričetek gradnje opekarne bi bilo letos potrebno 30.000.000 dinarjev. Ta opekarna bo živiljenjskega pomena v prvi vrsti za koprsko področje. Proizvajala bo letno 11 milijonov enot opremljenih izdelkov, predvsem votlake in strešno opcko. Kakovost gline pa dopušča v bodočnosti še razširitev proizvodnje na razne keramizene in podobne izdelke. Naravna zalogata gline je proračunana na 190 let.

Ob zboru sta izglasovala tudi občinski proračun, ki bo znašal letos 82.396.000 din. Spričo nizkega proračuna bo občina s temi sredstvi komaj krila redne proračunske izdatke. Za negospodarske investicije ni bilo mogoče predvideti iz proračuna več kakor 1 milijon dinarjev za izdelavo načrtov in raziskovalna dela za gradnjo apnenice v Podgorju. Razpoložljiva sredstva vseh občinskih skladov bodo znasala 37.147.000 din. Iz cestnega sklada bo uporabljenih za adaptacijo ceste Slije-Tatre 2 milijona dinarjev, za popravilo ostalih cest pa 580.000 din. Od 27.189.000 din stanovanjskega sklada je namenjenih za stanovanjsko izgradnjo v obliki posojil podjetjem, deloma pa za lastne gradnje, v skupnem znesku 25 milijonov 189 tisoč dinarjev in dva milij-

jona dinarjev za udeležbo pri načrtu posojila za gradnjo opekarne v Obrovu. Letos bodo gradili na področju občine naslednje stanovanjske objekte: Gozdno gospodarstvo Postojna 4-stanovanjsko logaritico, občina 4-stanovanjski blok za pripadnike Ljudske milice in adaptacijo 3 družinskih stanovanj. »TOS« šeststanovanjski blok v Hrpeljah in »Iplas« adaptacijo 3 družinskih stanovanj v Podgradu. Investicijski sklad, katerega razpoložljiva sredstva znasajo 6.878.000 dinarjev, je razdeljen za posojila gostinskemu podjetju »Jadranc« v Kozinu za ureditev tujih prenočišč in za razširitev poslovnih prostorov, trgovskemu podjetju »Timav« za ureditev in opremo poslovalnic ter obrinim podjetjem za nabavo manjšajoče opreme.

Med najbolj pereče probleme te občine pa spada šolstvo. Obstojecih šolskih prostorov in njihova oprema spadajo med najbednejše v republiki. Občinski proračun ne premore sredstev za omilitev tega problema.

J. Z.

Barčani v kooperaciji s KZ Vreme obnavljajo velik sadovnjak v Stranjah pri Gornjih Vremah. Za obnovo so združili privatne parcele, kar bo zelo olajšalo tudi negotovje sadnega drevja.

Na zadružnih parcelah bo lepše

ge bodo dolčene s pogodbami.

To je vsebina kratkega zapisnika, ki ga je podpisalo 26 lastnikov parcel na posvetovanju med kmeti-interesenti za obnovo nasadov iz vasi Barka in zastopnik KZ Vreme, ZPZ Sežana in tedanjega ObLO Divača. Posvetovanje je bilo na Barki 11. junija 1958.

Od tistega dne do danes so Stranje, ki ležijo ob levem bregu reke Reke v neposredni bližini Gornjih Vrem, temeljito spremenile svoje lice. Posebna strokovna komisija je namreč ugotovila, da je zemljišče primerno za nove sadne nasade, vendar pa je potrebno najprej stare nasade popolnoma izkriviti.

Začeli so izdelovati obsežen elaborat, v katerem je mnogo zanimivih podatkov: celoten kompleks z 135 zemljiških parcel; površina, namenjena za nasad meri

nekaj več kot 8 ha; določen je petletni načrt obnove; izdelana so tudi navodila za sajenje, gnojenje, izboljšanje fizikalnih lastnosti tal; navodila za škropljenje in obrezovanje ter obdelavo zemlje. Zelo obsežen je predračun, ki ugotavlja, da bodo vsa dela veljala več kot 3 milijone dinarjev; nasad bo obrodil šele 11 let po zasaditvi in zato bi začeli vračati posojilo s 3% obrestmi šele v 12. letu po zasaditvi itd. Skratka, na slabem travniku, ki je dajal 12 q sena na ha v vrednosti 12.000 din naj bi nastal nov sadovnjak, ki bo po odstranitvi sedanjega, lahko ustvaril za približno 224.000 din vrednosti pridelkov na ha.

Se so sledila posvetovanja, se stanki in strokovni ogledi. Minevali so dnevi in meseci. Toda pred mescem dne so Stranje oživele. Barčani so posekali stara in nerodovitna drevesa in bilo je, kot da se podira star svet. Prizanesli so le tistim drevesom, ki letos še nekaj obetajo. Nato so Barčani zamenjali sekire s krampi in v presledkih so nastale dolge vrste jam. Potem so se lotili sajenja, gnojenja, zalivanja in k vsakemu drevesu so postavili močan kol, ki naj bi mu bil v pomoč proti burji.

Tisoč štiri sto jam, tisoč štiri sto mladih sadik in prav toliko upov. V upanju ter prepričanja, da so zasadili krampe, v oblikovanje novega časa, se Barčani danes veselijo in so ponosni na svoje delo. V prihodnjih letih bodo nadaljevali in kazali pot tudi sosedom.

O NACIONALIZACIJI najemnih zgradb in gradbenih zemljišč

V prejšnji številki »Slovenskega Jadran« smo na kratko pričazali, kako je s pravico prejšnjih lastnikov nacionaliziranih zgradb do izvzetja od nacionalizacije dočeloih zgradb in delov zgradb. V zvezi s tem in da ne bilo nesporazumov, dopolnjujemo takoj navedeni primer, da nekomu, ki ima tri družinske hiše, ostaneta na njegovo zahtevo v lasti dve, z ugotovitvijo, da v smislu 2. cl. Zakona o nacionalizaciji velja to le v primeru, da obe hiši skupaj nimata več kot dve večji in eno manjše stanovanje.

V tem sestavku pa bomo govorili o dočlenih pravicah, ki jih poleg pravice do odškodnine imajo prejšnji lastniki nacionaliziranih gradbenih zemljišč.

V tem pogledu moramo kot prvo poudariti, da ima lastnik zgradbe, ki ni nacionalizirana (družinske stanovanjske hiše ali poslovne zgradbe) in ki stoji na nacionalizirani gradbeni parceli, ki se torej nahaja znotraj ožrega gradbenega okoliša, pravico do brezplačnega uživanja zemljišča, ki ga zgradba pokriva, in zemljišča, ki

je namenjeno za njeno normalno uporabo, in sicer vse doletje, dokler stoji na tem zemljišču zgradba. Pri tem se bo pojavilo vprašanje, kaj je štetni za zemljišče, ki je »namenjeno za normalno uporabo« nekajenacionalizirane zgradbe. Ceprav seveda za to ni mogoče dati nekih enotnih pravil, pa naj, da se bodo kot takšna zemljišča vzele v poštev zlasti krajevnim prilikam in velikosti zgradbe primerne.

Zelo pomembne so tudi pravice, ki jih daje Zakon o nacionalizaciji prejšnjim lastnikom nezazidanih gradbenih zemljišč. Zakon namreč določa, da nezazidano gradbeno zemljišče, ki je nacionalizirano, ostane v posesti prejšnjega lastnika vse doletje, dokler ga po odločbi občinskega LO ne izroči v posest občini ali komu drugemu, da sezida zgradbo ali kakšen drug objekt ali izvede kakšna druga dela. Ta izročitev pa ni dovoljena prej, preden ni to potrebno za dejansko izvedbo gradbenih ali kakih drugih del, s katerimi zemljišče doseže svoj namen.

Iz tega pa sledi, da bodo mnoga se-

daj nacionalizirana gradbena zemljišča ostala v posesti prejšnjih lastnikov še celo vrsto let, nekatera tudi 30 do 15 let, saj so se ožji gradbeni okoliši določali z deset do petnajst letno perspektivo.

Zaradi tega je tudi zelo važna pravica prejšnjega lastnika nezazidanih gradbenih zemljišč, da ima vse doletje, dokler ima to zemljišče v svoji posesti, pravico, da ga brezplačno uživa skupno s trajnimi nasadi na njem. Se več, on lahko to zemljišče za ta čas da v uživanje, za plačilo ali brezplačno, tudi komu drugemu, seveda v skladu z veljavnimi predpisi o oddajanju kmetijskega zemljišča v zakup.

V skladu s tem je tudi pravica prejšnjega lastnika, da pred izročitvijo zemljišča v posest občini ali komu drugemu pospravi z zemljišča posevke in pridelke oziroma če to ni mogoče, da dobi zanje odškodno po cenah, ki so veljale ob zadnji žetvi ali spravljanju.

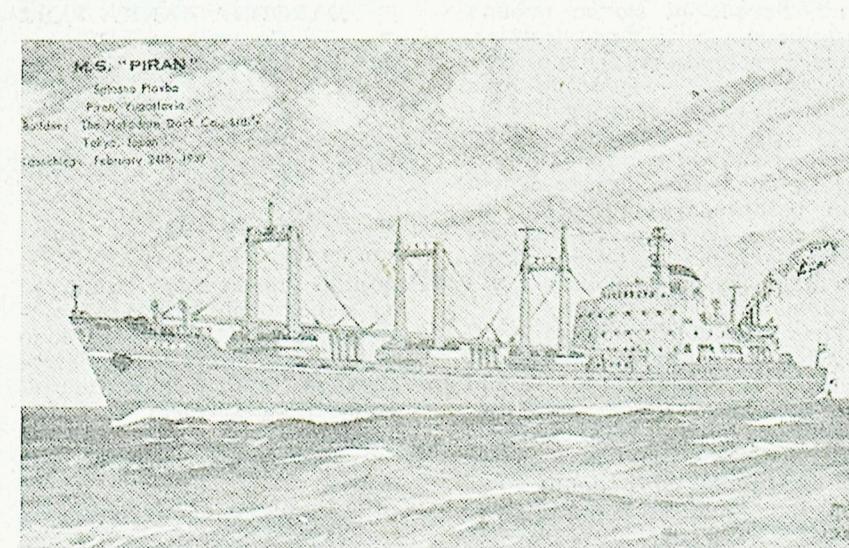
To pa kajpak ne velja za trajne nasade, ki so skupno z gradbenimi zemljišči postalni družbeni last. Teh nasadov torej prejšnji lastniki ne morejo in ne smejo odstranjevati ozekati, ne sedaj, ne kasneje. V nasprotnem primeru tvegajo, da bodo za to odškodninsko in eventualno kazensko odgovarjali. Ne glede na to, pa ni v interes prejšnjih lastnikov, da s trajnimi nasadi in sploh s temi zemljišči slabu gospodarijo, saj je vsa korist od teh nasadov in zemljišč le njihova, prav tako kot bodo morali od teh zemljišč plačevati tudi vse davke kot doletje, in sicer do takrat, dokler bodo ta zemljišča imeli v svoji posesti.

Prijedlogi lastnik nezazidanega nacionaliziranega gradbenega zemljišča pa ima še eno važno pravico. On namreč lahko zahteva od občinskega ljudskega odbora, da mu to zemljišče da v uporabo, da si na njem sezida družinsko stanovanjsko hišo če je le na tistem kraju po urbanističnem načrtu to možno. Seveda pa to pravice nima zavzeto. Zato mora prejšnji lastnik to svojo zahtevo podati v roki, ki ga določi občinski ljudski odbor in ki ne sme biti krajski od šest mesecov, hč so ga zgraditi v treh letih od dneva vročitve odločbe ObLO, da mu to zemljišče dano v uporabo. V nasprotiu primeru to pravico izgubi.

S tem sestavkom smo zaključili prejšnji lastnik nezazidanega gradbenega zemljišča na tem, kateri in kakšne stanovanjske hiše ter poslovni prostori in poslovne zgradbe so nacionalizirani, kako je z nacionalizacijo gradbenih zemljišč in kakšne pravice imaju prejšnji lastniki v zvezi z nacionalizacijo.

V naslednji številki »Slovenskega Jadran« pa bodo na kratko razložene še najvažnejše določbe o postopku za izvedbo nacionalizacije, zlasti tiste, ki jih morajo poznati prizadeti in vsi drugi državljanji.

dr. S. Polič

Velika motorna ladja »Piran«, ki jo za Splošno plovbo gradi japonska ladjedelnica v Hakodate, je bila 24. februarja slovensko splavljen. Botoval ji je naš velcoposlanik na Japonskem dr. Franc Kos. Popolnoma pa bo dogovorljena okrog 15. junija letos, ko jo bo v omenjeni lodjedelnici prevela naša posadka. To bo za nekaj časa največja tramperska ladja naše trgovinske mornarice. Imela bo 15.500 ton nosilnosti, dolga bo 158,22 m, široka 19,65 m. Njena ekonomika hitrost bo 14,7 n/m, maksimalna pa 17,5 milj na uro. Poganjal bo Sulzerjev Diesel motor z močjo 7.200 KS. Njena posadka bo 11 oficirjev in 35 mornarjev, razen tega pa bo imela še prostora za 8 potnikov in 2 piloti. Vsakokor bo ladja ponos vse naše domovine — zato še prav posebej Pirana in vsega našega okraja.

V I. koprsko MDB »Srečko Kosovel«, ki bo v pondeljek, 20. aprila, odpotovala na cesto »Bratstva in enotnosti« so se prijavili tudi Ludvik Furlan, Delja Slavec, Bazilija Slavec in Sonja Muha iz Črnočev v koprski občini (na slike). To je edinstven primer v okraju, da je šel že v prvi izmeni na cesto celoten odbor mladinskih aktivistov iz vasi

BERITE IN ŠIRITE

Slavenski Jadran

Postojnskima kolektivoma

(Nadaljevanje s 4. strani)

V »Pleskarstvu« je bilo v preteklem letu zaposlenih povprečno sedem delavcev. Poleg plač po tarifnem pravilniku so si le-ti razdelili še 414.000 din, kar znaša na posameznika 59.144 netto plače nad tarifno postavko.

V »Jadranu«, ki je zaposloval povprečno 30 delavcev, so namenili na osebne dohodke nad tarifnim

na začetku sestavka. Racionalno gospodarjenje pa terja uveljavitev takšnega nagrjevanja, ki bodi sicer stimulativno, vendar pa v vsakem primeru konkretni odraz pri-zadevanj posameznika za uspeh podjetja kot celote. Drugič, ali so sebični interesi obeh kolektivov, ki so se jasno odrazili v nepre-udarnem zviševanju osebnih dohodkov na škodo večanja skladov obeh podjetij, sploh v čem združ-

Razmerje do družbene skupnosti (za leto 1958)

Skupne obveznosti po rednem obračunu	535.384	6.816.536
Skupne obveznosti po pavšalnem obračunu	136.000	4.356.600
Razlika	399.384	2.459.936

pravilnikom 686.874 din ali na posameznika 22.874 din, poleg tega pa so zvišali osebne dohodke na račun nadurnega dela, ki je sicer povsem upravičeno, za nadaljnji 761.660 dinarjev ali povprečno 25.388 din na posameznika. Pri vsem tem pa je najbolj nerazumljivo dejstvo, da so v »Jadranu« istočasno namenili v sklade podjetja le neznatnih 200 tisoč dinarjev, ostala sredstva iz čistega dohodka, ki znašajo nad tri milijone, pa so označili za nerazporejena.

Razumljivo je, da se ob vseh teh dejstvih postavlja tri vprašanja. Prvič, ali so zasluge delovnih kolektivov za uspeh obeh podjetij v preteklem letu res tolikšne, da brezpogojno ustrezajo navedenemu materialnemu nagrjevanju proizvajalcev v obeh kolektivih. Menimo da ne, ker gre uspeh obeh podjetij v prvi vrsti pripisati dvema činiteljem, ki smo ju navedli že

KOKOŠJA FARMA V IZOLI

Kombinat živilske industrije Delamaris v Izoli, je uredil veliko kokošjo farmo. Piščance in kokoši bodo uporabljeni za konserviranje in za izdelavo Argo juhe, razen tega pa bo kokošja farma preskrbovala tudi restavracije v obmorskih središčih s perutino. Umetna valilnica te farme že deluje in bo v kratkem v njej izvaljenih 600 piščancev.

OBVESTILO

Dovoljujemo si obvestiti razne študentovske in druge organizacije, ki prosijo za denarno pomoč, da ni razpoložljivih sredstev in da na vloge in prošnje ne bomo odgovarjali.

Upravni odbor
tovarne pohištva »STIL«
Koper

Nabratbo

V VOJVODINI SO ZAČELI S SETVJO KORUZE. Plan setve predvideva, da jo bodo letos posadili približno na 620 tisoč hektarjev. Skoraj zaključena pa je setev ječmena, ovsja, sladkorne pese in nekaterih drugih pomladanskih kmetijskih kultur.

STRAMIT — NOV TOPLOTNI IN SLUŠNI IZOLATOR BODO ZAČELI IZDELOVATI v podjetju »Izolitka« v Ljubljani na podobo Zavoda za proučevanje gradiva in konstrukcij LRS. Izdelovali ga bodo v večjih blokih in je namenjen gradnji pregraj ter drugih izolacijskih zidov v skeletnih in montažnih hišah. Obrat za njegovo izdelovanje bodo začeli graditi julija. Vse investicije, med njimi je tudi oprema, ki jo bodo morali uvoziti, bodo veljale okrog 50 milijonov dinarjev, to je približno toliko, kolikor bo znašala vrednost protizvodov tega obrata že leta 1960. Gradnjo bo finančno podprt Okrajni ljudski obdobje Ljubljana.

OSLO — Stalni predstavnik alžirske vlade v Skandinaviji je izjavil, da šteje alžirska osvobodilna vojska 120.000 borcev. Alžirci potrebujete samo orožje, da bi lahko opremili vse prostovoljce.

RABAT — Francoske oblasti so zaplenile češkoslovaško ladjo Libdice, ko je bila namenjena v Maroko. Francozi so prisilili ladjo, da je izkrcala v Oranu 580 ton orožja češ, da je bilo namenjeno alžirski osvobodilni vojski.

ODBOJKA

Začetek prvenstva društev Partizan

Med tednom se je začelo okrajno prvenstvo društev Partizan v odbojki. Članska ekipa Kopra je premagala Izolo s 3:1 in osvojila prvo mesto na obalnem pasu. Opazili smo, da so Koprčani zbrali moštvo »iz vseh vetrov« in iz igralcev, ki igrajo odbojko le takrat, kadar ni drugih tekmovanj. S tem načinom dela bi bilo treba prenehati in pustiti, da nastopajo tisti igralci, ki jim je odbojka prvenstveni šport. Le na ta način lahko pričakujemo, da bo Koper zavzel tisto mesto v odbojki, ki ga je nekoč že imel. Seveda pa bo moralno društvo v celoti spremeniti svoj odnos do te športne panoge. Zdaj na primer igralci že več mesecev prosijo, da bi jim uredili igrišče, zelo žalostno pa je tudi

to, da nimajo niti žoge za igranje.

V okviru okrajnega prvenstva sta se pomerili tudi ženski vrsti Kopra in Izole, Zmagale so igralke Kopra z 2:0. V srečanju mladinskih ekip pa je Piran premagal Koper z 2:0.

OBČNI ZBOR

Občinskega odbora

DRUŠTVA UPOKOJENCEV

V KOPRU bo 24. aprila 1959 v sejni dvorani Občine Koper ob 10. uri dopoldne z običajnim dnevnim redom. — Vsi upokojenci naj se ga zanesljivo udeležijo!

Mali rokomet USPEH KOPRČANOV V AJDOVŠČINI

Igralci in igralke koprskega rokometnega društva so v nedeljo gostovali v Ajdovščini, kjer so se pomerili s prvkom gorische rokometne podzveze. V obeh srečanjih so pobrali ves izkupiček. Moški so zmagali z 8:5, ženske pa z 8:2.

dinarji obremenjen že okrog leta dñi, se je njegov na pol lastnik spet prikazal in prosil še za 12 tisoč din dodatnega posojila — s tem, da je pri tem napisal in podpisal pogodbo, po kateri postane Robot po določenem roku last posojilodajalca, če posojiljemalcem v tem roku denarja ne bi vrnil. Seveda ni šlo za nobeno posojilnico, niti zastavljalcu, marveč za tovarisko uslužbo »človeku v stiski« — posojilo brez obresti ali drugih pogojev ali bremenitev. Denarja seveda ni bilo nazaj in tudi posojiljemalcu ne. Zato je dokaj časa po pretečenem roku posojilodajalec Robotu prodal naprej, da si je kril posojeni denar — točno za takšno vsoto, kar na srečo lahko dokaže s potrdilom.

Toda zdaj šele pride najlepše! Čež čas se je namreč javil pravi lastnik, ki pravi, da je Antonu Komenu aparat Robot pred dolgim časom posodil, zdaj pa bi ga rad nazaj in je zato prišel ponj. Zakaj ni prišel ponj Koman sam? Kdo je pravzaprav pravi lastnik? Kdo bi rad koga položil v sveto olje? To so vse vprašanja, ki jih zdaj odpiram jaz, Vane, in prav zdi se mi, da se bo že našel kdo, ki bo ta gordijski vozel presekal na dvoje!

Vsem tistim, ki radi pogledajo v kozarček, še posebej pa vsem ljubiteljem »šnopčka« povem, kako se na lahek način pride do potrebnih sredstev zanj. Tokrat vam bom povedal pa tudi za — grešnika. Za tri tisoč dinarjev je namreč zastavil nekje fotoaparat »Robot«, ki ga je bojda dobil v darilo pred časom. Ko je ta aparat ležal pod listkom s tri tisoč

Lepo pozdravljeni do prihodnjic!

Vaš Vane

Mali oglasi

KUPIM HIŠO v okolici Kopra, Izole ali Portoroža. Ponudbc pošljite na upravo lista pod »Tako«.

KLAVIR starejšega tipa, primeren za učenje, ugodno prodam. Naslov v upravi lista.

TRGOVSKEGA POMOČNIKA kovinske stroke, samskega, po možnosti s takočnjim nastopom sprejme Trgovsko podjetje »JADRO« v Piranu. Stanovanje zagotovljeno.

ZAMENJAM dvosobno komfortno stanovanje v centru mesta Celja za enako v Kopru. Informacije pri upravi hotela »Triglav« v Kopru.

DVOKOLESA od 7.000.— dalje, CIKLOMOTORJI od 44.000.— dalje ter VESPE in MOTORJE, nove ter rabljene, Vam nudi tvrdka MARCON, TRST, Ulica Pietà 3. Pošljamo dirlne pakete za Jugoslavijo.

AVTOTURISTIČNO PODJETJE SLAVNIK - KOPER obvešča javnost,

da z dnem 20. aprila 1959 otvarja direktno avtobusno progno

KOPER — RIJEKA po temelj voznem redu:

17.00	KOPER	↑	7.40
17.35	Kozina	7.05	
17.50	Markovščina	6.50	
18.10	Podgrad	6.30	
18.50	Matulji	5.50	
19.20	RIJEKA	5.20	

Dosedanja avtobusna zveza z Rijeko preko Ilirske Bistrike se z gornjim datumom ukine in ne bo več obratovala.

Potniki, izkoristite ugodno priložnost direktnega, udobnega in cenjenega potovanja v Rijeko.

Na zgoraj omenjeni relaciji se bo avtobus ustavljal na vseh vmesnih postajah.

Komisija za razpis delovnih mest pri NARODNI BANKI FLRJ, CENTRALI ZA LR SLOVENIJO V LJUBLJANI

r-a-z-p-i-s-u-e n-a-t-e-c-a-j:
Podružnica v Kopru sprejme v službo takoj ali po dogovoru:

1. šef kreditnega oddelka;

2. šef, referent in pripravnike za razne odseke;

3. strojepisko.

Pogoji: ekonomski srednji šola ali trgovska akademija z zaključnim izpitom, popolna srednja šola, ekonomski ali pravna fakulteta z diplomo.

Prošnje z živiljenjepisom in z opisom dosedanjih službovanj je nasloviti na Narodno banko FLRJ, podružnico v Kopru, kjer dobijo zainteresirani podrobne informacije. — Službeno razmerje, plača in položajna plača se določajo po predpisih zakona o javnih uslužbenecih. — Rok za vlaganje prošenj je 14 dni po objavi razpisa.

NARODNA BANKA FLRJ Centrala za LRS Podružnica Koper

R A Z P I S
Razpisna komisija pri Okrožnem sodišču v Kopru

r-a-z-p-i-s-u-e

m e s t o s t r o j e p i s c a

Pogoji: dovršena nižja gimnazija ter popolno obvladanje strojepisa. Kandidati, ki se bodo prijavili, pa doslej nimajo strokovnega izpita, bodo morali opraviti za sprejem v službo preizkusni izpit.

Plača: Po Zakonu o javnih uslužbenecih.

Prošnje, kolkovane s 30 din in živiljenjepisom ter spričevalom o strokovni izobrazbi je vložiti najkasneje do 30 aprila 1959.

OJAVA

Danes, 17. aprila, ob 17. uri bo v sejni dvorani OLO v Verdičevi ulici občni zbor Planinskega društva Koper. Člani in prijatelji planin vljudno vabljeni!

Kino

KOPER — 17., 18. in 19. aprila italijanski barvni film CARSTVO SONCA; 20. in 21. aprila jugoslovanski film PISAN SPORED; 22. in 23. aprila češki film SOLA ZA OCETE;

VALDOLTRA — 17. aprila italijanski film SOLA ZA OCETE; 20. aprila madžarski film DOBITKOV;

IZOLA — 17. aprila angleški barvni film PUSTOLOVSCINE PERE DELICIA; 18. in 19. aprila italijanski film KRONIKA SIROMAŠNE LJUBIMCEV; 20. in 21. aprila češki film SOLA ZA OCETE; 22. in 23. aprila jugoslovanski film VIZA;

PIRAN — 17. in 18. aprila japonski film POSLEDNJE ZENE S SAJAPANA; 19. in 20. aprila jugoslovanski barvni film GOSPA MINISTRICA; 21. aprila zahodnemški barvni film ROSE BERNDT; 22. in 23. aprila jugoslovanski film VIZA;

PORTOROZ — 17. in 18. aprila jugoslovanski barvni film GOSPA MINISTRICA; 19. in 20. aprila jugoslovanski film POSLEDNJE ZENE S SAJAPANA; 21. aprila jugoslovanski film VIZA ZLA; 22. in 23. aprila zahodnemški barvni film ROSE BERNDT.

SECOVJLJE — 18. aprila sovjetski film VLADIMIR ILJIČ LENIN; 19. aprila poljski film KLOBUK GOSPODA ANATOLA; 23. aprila angleški barvni film PUSTOLOVSCINE PERE DETELICA.

SKOFIJE: 18. aprila madžarski film DOBITKOV; 19. aprila češki film ZAOSTRIJE, PROSIM; 21. aprila jugoslovanski film ZLI DENAR.

SEZANA — 18. in 19. aprila ameriški film DAMA IZ SANGHAJA; 21. in 22. aprila jugoslovanski film RI SANKE; 23. in 24. aprila GROS MAKSS.

Radio Koper

NEDELJA, 19. aprila: 13.30 Narodni odmevi — 14.30 Sosedni kraji in ljudje — 15.00 Vesti — 15.10 Glasbni po željah.

Kljub premoči poraz Izole

SLOVAN—IZOLA 2:1 (0:1)
Za Izolo so se začeli hudi časi. Že četrtu nedeljo po vrsti je prišla ob obe točki. Res je Izolanem pa tja spremjal smola, toda to ne spremeni dejstva, da v možtvu nekaj škriplje. Če v štirih tekmah ne osvojiš niti točke, potem ne more biti govorova samo o smoli!

Lestvica:

	Branik	Maribor	Rudar	Ljubljana	Kladivar	Sobota	Krim	Izola	Triglav	Grafičar	Slovan	Jesenice
	16	12	2	2	5	7	7	4	4	3	1	2
	54:20	33:15	42:20	34:23	38:33	57:43	32:28	21:28	25:33	24:39	16:44	19:56
	26	23	23	21	19	16	16	13	12	11	7	5

SAH

Nadaljnja tekmovanja v čast ZKJ

Koprski šahisti so se polnoštevilno vključili v množično tekmovanje za pokal predsednika Tita, ki ga je razpisala Šahovska zveza Jugoslavije v počastitev 40-letnice ustanovitve KPJ. Rezultati posameznih srečanj štiričlanskih moštov so naslednji: Koper A—Koper B 3:1, Elektro Koper—ESS 4:0, TNZ I—TNZ II 4:0, IKŠ—OLO 3:1, Koper A—TNZ I 3:0 (1), Elek-

tro Koper—IKŠ 2 in pol:1 in pol. V finalu je Koper A premagal Elektro Koper s 4:0 in se tako kot zastopnik koprsko občine uvrstil v nadaljnja tekmovanja. Na tekmovanju smo pogrešali ekipo TOMOS-A, ki ima celo samostojno sekcijsko, pa se vendar ni odzvala razpisu. Pač pa je treba pojaviti sindikalno podružnico TNZ, ki je prijavila celo dve moštvi.

Postojnčani v Ilirske Bistrici

V nedeljo dopoldne je bila v Ilirske Bistrici otvoritev novega betonskega igrišča za košarko. Ob tej priliki sta gostovali v Ilirske Bistrici moštvi mladincev in članov postojnskega Partizana, ki sta se v prijateljskih tekma srečali z domaćimi košarkarji.

V obeh srečanjih so zmagali postojnski košarkarji. Tekma članov, ki se je po ogorčenosti borbi zaklju-

ODBOJKA
OKRAJNO PRVENSTVO TVD PARTIZAN V ODBOJKI

V nedeljo je bilo na novem igrišču TVD Partizan v Dobravljah goriško okrajno prvenstvo TVD Partizan. Zaradi prvenstva udeležilo premalo ekip. Člansko prvenstvo je šlo brez posebnih presenečenj, zmagali so, kot je bilo pričakovati, Kanalci, ki so v finalu premagali moštvo iz Kobariša. Pri mladincih pa je proti pričakovaniu zmagal TVD Partizan Rudar iz Idrije, ki je v finalni tekmi premagal TVD Partizan iz Ajdovščine.

MED DVEMA OGnjema

V nedeljo je okrajna zveza »Partizan« v Novi Gorici organizirala okrajno prvenstvo pionirjev in pionirke v igri »Med dvema ognjema«. Udeležba na tem prvenstvu je bila slaba, saj so tekmovale le tri moške in tri ženske ekipe. Posebno povhvala zasluži TVD Partizan 'z Dornberga, ki se kljub finančnim težkočam redno in z uspehom udeležuje vseh prireditev. Zmagali so Dornberžani pred Ajdovci in Goričani, pri pionirkah pa prvo mesto zasedle Ajdovke pred Dornberžankami in Goričankami.

ROKOMET

AJDVOŠČINA, CERKNO...? Le nekaj dni nas loči od spomladanskega rokometnega prvenstva v I. in II. podvezni rokometni ligi na Goriškem. Kot je bilo razvidno iz priprav in prijateljskih tekem, so vse ekipe redno trenirale tudi v zimskem času in so dosegle zadovoljivo končilo. Tekme za vstop v republiško ligo bodo že borbeno v živahne. Jesensko tekmovanje se je zaključilo z naslednjim vrstnim redom: RK Ajdovščina, EGS Cerkno, RK Rudar Idrija, TVD Partizan Nova Gorica, TVD Partizan Dornberg in TVD Partizan Višnje. Tako sta iz prve podvezne lige izpadla Dornberg in Višnje, ki bosta igrala v drugi podvezni ligi in bosta verjetno trd oreh novincem iz Dobravje, Šempeterja, JLA Višnje in RK Ajdovščini B.

NAMIZNI TENIS

Na letosnjem turnirju najboljih namiznoteniskih igralcev v koprskem Dijaškem domu, ki se je zaključil v nedeljo, je sodelovalo 20 igralcev. Prvo mesto je zasedel pionirski okrajni prvak Joško Toni, za njim pa so se uvrstili: Branko Kampuš, Bruno Lavrenčič, Darjo Dujmovič in drugi.

Med ženskami je zmagala Janja Jenko, ki je v finalu premagala Marto Taljat.

Izola je moštvo, ki je v jeseni s precejšnjo dozo sreče osvajalo točke. Tako se je uvrstilo više, kar so pričakovali najbolj optimistično razpoloženi prijatelji klubu. Zdaj jim je sreča obrnila hrbot, pomanjkljivosti pa so ostale. Res imajo Izolani dobršo metro športne morale ter borbenost in ostrino, kakršno redko vidimo pri naših klubih. Toda to je za višje mesto v slovenski ligi premalo. Potrebno si bo pridobiti osnovno tehnično znanje o nogometu, ki marsikateremu igralcu primanjkuje. Razen tega bo potrebo na treningih posvetiti vso pozornost streljanju na gol. Tako slabih realizatorjev, kakor jih ima Izola, najbrž nimajo niti v podveznih klubih. To se je pokazalo v tekmi v Mariborom, še bolj pa v srečanju s Slovanom, kjer so bili Izolani v premoči ves priči polčas in del drugega, pa te-

svoje premoči niso znali realizirati v zgoditkih.

Izola je zdaj na osmem mestu, toda tesno za petimi sta ji Triglav in Grafičar. Že nedeljska tekma s Kladivarjem na domaćem igrišču bo resila vprašanje, ali lahko Izola še računa na место v sredini tabele, ali se bo moral spoprijaznit z repom.

SPORTNIKI V ČAST 40-LETNICE KPJ

Rokometna reprezentanca Ljubljane v Piranu

Ljubiteljem rokometna na slovenski obali se obeta izreden dogodek. Na državnem praznik, 20. aprila, bo prispeval v Piran rokometna reprezentanca Ljubljane, v kateri nastopa večina najboljih slovenskih rokometarjev, med njimi tudi državni reprezentant Stane Papež.

Ljubljani bodo igrali z reprezentanco koprskoga okraja, ki bo sestavljena predvsem iz igralcev

Kopra in Pirana. Pomerili se bosta tudi ženski reprezentanci Ljubljane in koprskoga okraja. Reprezentanca koprskoga okraja bo sestavljena predvsem iz igralcev Pi-

rana. Tekme se bodo začele v Piranu ob 10.30 dopoldne. Organizira jih je Rokometna podzveza koprskoga okraja v počastitev 40-letnice ustavovitve KP Jugoslavije.

PRIMORSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

Goričani s težavo rešili točko v Piranu

V petem kolu spomladanskega dela primorskogogometnega prvenstva dosegli naslednje rezultate: Tolmin—Tabor 3:0, Ilirska Bistrica—Rudar 3:7, Koper—Adria 4:0, Sidro—Nova Gorica 1:1, Branik—Postojna 2:1 in Anhovo—Primorje 0:5.

Dogodek dneva je bilo gostovanje Nove Gorice v Piranu. Nad tisoč gledalcev je prišlo od blizu in daleč, da bi si ogledalo morda prvi poraz vodčega na levesti. To bi se kmalu tudi zgodilo, če ne bi goste spremajali nekoliko srečje in če ne bi domaći vratar s hudo napako zakrivil gol.

O sami tekmi je treba povedati, da je bila vseskozi borbeno v ostra. Domaćini so bili nekoliko v premoči in imeli več ugodnih priložnosti za dosegli gola, vendar so jih tudi gostje nekaj zapravili. Prvi polčas se je končal brez golov, v drugem pa so Goričani dosegli vodilni gol po krivdi vratarja, ki je po nepotrebni zapustil vrata. Domaćini so po seriji ostrih napadov izenčili deset minut pred koncem tekme.

Sodnik Marušič ni imel srečnega dne. Zakrivil je več napak, najbolj pa mu je zameriti »kompromisno« rešitev na škodo Pirana. Ko bi moral zaradi hude napake v kazenskem prostoru določiti enajstmetrovko v korist Pirana, se je odločil za indirektni udarec. Na tekmi se je tudi huje poškodoval levi krilec Nove Gorice, ki so ga moral odpeljati v bolnišnico. Sicer ni šlo za namerno poškodbo, vendar je le treba grajati neprevidnost igralca Pirana, ki je visoko dvignil nogo, ko je hotel nasprotni igralec z glavo dosegel zogo.

Branik je odvzel Postojni obotečki in jo tako dokončno izločil iz boja za prvo mesto. Branikovci so zlasti v drugem polčasu odlično zaigrali in zasluzeno zmagali. Kakor na nekaterih prejšnjih tekmarjih je tudi tokrat prispelo do izraza slaba kondicija Postojnčanov.

Zaradi dveh zaporednih porazov je Tabor zdržal s tretjega mesta na šesto. Kakor na tekmi s Kromom je tudi v Tolminu zatajil predvsem napad. Vendar zmagi Tolmina ni kaj oporekati, ker je bil kot celota boljše moštvo.

Visok poraz Ilirske Bistrike na do-

mačem igrišču ni realen. Domaćini so bili v polju enakovredni, vendar je imel njihov vratar slab dan in gre do najmanj trije goli na njegov račun.

Odlični napad Primorja je spet poleg bogato žetev. Glede na dogodke na igrišču bi moral biti zmaga Primorja še višja. Ta tekma je spet pokazala, da uspehi Ajdovcev niso slučajni. Od vseh primorskih enajstmetrovcev so čez zimo najbolj sistematično pripravljali. Skoda, da ni Primorje že od začetka tekmovanja v taki formi, saj bi imeli v tem primeru dva konkurenca za prvo mesto in bi bilo prvenstvo bolj privlačno.

Verjetno najslabši nogomet smo glede na srečanje Koper—Adria. Domaćini so bili tehnično boljši in v obeh polčasih v premoči, ki pa je zaradi malomarnih in netočnih napadalec niso znali izrabiti. Tako je Koper zasmudil lepo priložnost, da bi si popravil še zmeraj (kljub temu mestu) negativni količnik. Od štirih golov je treba omeniti le Rozmanovo in Gompačevu solo akcijo, medtem ko sta

druga dva gola padla kot posledica začetniških napak mirenkih obrambnih igralcev.

	Novi Gorica	Tolmin	Adria	Postojna	Tabor	Rudar	Branik	Anhovo	Primorje	Ilirska Bistrica	
1	16	14	2	3	16	11	2	3	16	10	2
2	20	24	22	21	22	9	3	4	21	19	21
3	39	30	21	19	19	8	1	7	17	15	15
4	38	33	19	19	19	5	5	5	15	11	11
5	46	62	10	10	10	4	1	11	11	11	11
6	23	53	9	9	9	1	1	1	1	1	1
7	18	86	1	1	1	1	1	1	1	1	1

V prihodnjem kolu bodo na sporednu naslednje srečanja: v Anhovem Anhovo—Ilirska Bistrica, v Ajdovščini Primorje—Branik, v Postojni Postojna—Koper, v Mirnu Adria—Tolmin, v Sežani Tabor—Sidro in v Novi Gorici Nova Gorica—Rudar. Najbolj zanimivi srečanji bosta v Postojni in Sežani, saj se bodo pomerila štiri moštva z vrhnjega dela tabele, medtem ko drugod pričakujemo zmage domačinov.

KOŠARKA

Svoboda - Postojna 76:55 (43:19)

Zaradi udeležbe ljubljanskih košarkarjev na Gradbeniških igrah v Beogradu sta moštva Postojne in Svobode odigrali tekmo 1. kola prve republiške košarkarske lige že v soboto.

Postojna je nastopila v naslednji postavi: Tavčar 27, Babuder 11, Bajec, Markovič 4, Pellashier, Bezjak 9, Borjančič, Jurca 4, Orel, Biasizzo in Cigon.

Pred 300 gledalci so zmagali z 21 točkami naskoka zasluzeno igralci Svobode, ki so predvsem v 1. polčasu v celoti nadigrali Postojnčane. S tem v zvezi moramo

omeniti, da so se postojnski košarkarji pojavili na igrišču povsem neogneti, kar je odločno pripomoglo k točki zadetkov. To nam potrjuje tudi igra našega zastopnika v 2. polčasu, ko je premagal Svobodo, ki je igrala z neznanjano prizadetnostjo, z rezultatom 36:33! Končni rezultat je z ozirom na navedene okoliščine previsok, vendar je bilo moštvo Svobode boljši nasprotnik in je zasluzeno zmagalo.

V zvezi s sobotno tekmo moramo grajati nekateri preražgreti gledalce, ki so hoteli s pritiskom na sicer solidna sodnika Vončinovo iz Maribora in Žnidriča iz Ilirske Bistrike vplivali na končni rezultat tekme. Dejstvo pa je, da so nasprotniki v 1. republiški ligi kvalitetna moštva, ki bodo zadala postojnskim košarkarjem še prenekateri poraz, kar pa ne bo smelo nuditi v bodoče več povod za podobne izgredje, kot so se dogodili na tekmi v soboto. M. A.

PRED

DNEVOM TABORNIKOV

V soboto in nedeljo so imeli koprski taborniki v gosteh tabornike iz Trsta. V dvočnevnem tekmovanju v počastitev Dneva tabornikov 22. aprila, so pripravili športna tekmovanja v odbojki, nam

BUDIZEM SILI V EVROPO

Ze pred leti so pričeli na Cejlonu zbirati sredstva, da bi prenesli luh budizma v evropsko temo. Zbiranje je seglo že preko otoških mej. Na razpolago je več milijonov rupij, kar bo omogočalo šolanje budističnih misjonarjev za »Daljni zahod«. V Berlinu n. pr. so pred vojno že močno budistično postojanko nedavno spet obnovili. »Luč« je na zahodu vedno jača.

Sričo pomembnejših dogodkov po svetu so stopili trenutno nekoliko v ozadje boji v Alžiriji, kjer francoske okupacijske čete brez uspeha skušajo zatreti osvobodilno gibanje in ugonobiti patriotske borce, ki se z orožjem v roki upirajo nadaljnji francoski okupaciji dežele. Na sliki: patrulja alžirske osvobodilne vojske pri izpolnjevanju dobljene naloge.

Policjski psi — vodeni na daljavo s pomočjo radijske zvezne. Na gornji sliki je volčjakinja Bara. Pripada možu, ki sicer ni policist, marveč poslovni človek. To je Norvežan Finn Faye Lund iz Fridrikstada na jugovzhodu Norveške. Ves svoj čas posveča vzgoji policijskih psov. Prišel je na idejo, da bi se dalo te pse voditi tudi na daljavo s pomočjo radiozvezne. Skonstruiral je posebne sprejemnike, prilagojene za glavo teh lepih psov, ki prek te naprave sprejemajo povelja za svoje kretanje. Da se je poskus popolnoma obnesel, je izpričala Bara že po nekaj uspešnih vajah. Kaže, da se bo naprava obnesla in da bodo poslej policijski psi opremljeni tudi s takimi dosežki tehniko.

— Hej, lepo počasi — eden po eden — če smem prositi!

Morski svetilniki ubijajo ptice

Pomorščakom v pomoč in večkrat v rešitev so svetilniki na morskih obalah ali izpostavljenih čereh daleč zunaj na morski gladini pitcam v pogubo. Predvsem jeseni in spomladji ob času njihovih letitev. Močna luč jih ostopev in nesrečnice se z vso silo zatevajo v debela stekla reflektorjev ter padajo mrtve ali omamljene in pohabljene na skalinato podnožje svetilnikov ali v morje. Posebno nevarni so pitcam svetilniki, katerih luč sije neprestano, manj jih ogrožajo svetilniki, ki jim luč kroži ali se prekinja.

Usoden je za ptice svetilnik na rtiču Dobre nadje na južnem koncu Afrike. Cez noč je nedavno obležalo ob njem nad pet tisoč mrtvih ptic. Se huje jih je prizadelo ob svetilniku Spartivento na jugu otoka Sardinije, kjer se je v eni sa-

mi noči ubilo nad sedem tisoč ptic, največ med njimi lastov. Poleg pohlepnega človeka postaja pitcam vedno bolj nevarna tudi napredovanja tehnika.

ČIKAŠKI ČRNCI

Severnoameriško velemesto Chicago, ki ima daleč nad 3,5 milijona ljudi, se utepa s črnim vprašanjem. Dotok črncev v mesto raste iz dneva v dan in z njim stevilo brezposelnih. Okrog 200.000 ljudi je tam trenutno brez dela, malo ne polovica med njimi je črnec. Znano je, da pridejo pri sprejemjanju na delo na vrsto zadnjih, pri odpustih pa prvi. Brez dotoka črncev bi se število prebivalstva v Chicagu postopoma nižalo. V teku zadnjih let se iz klavninskih metro-pole izseli povprečno po 15 tisoč belcev na leto, priseli pa se istočasno povprečno po 16 tisoč črnih državljanov. V začetku tekočega leta je bila četrtnina vsega črnskega prebivalstva v Chicagu brez dela.

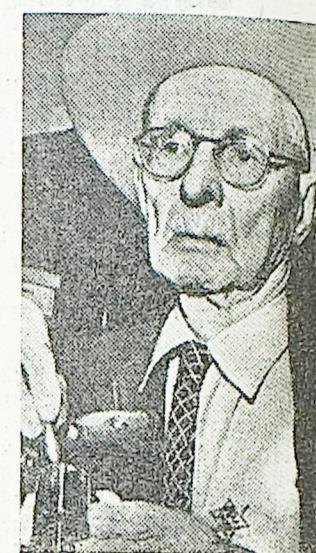
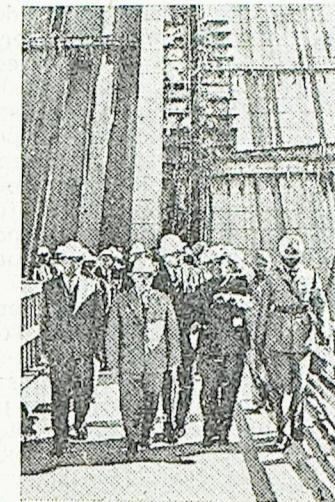
Heroju oktobrske revolucije, Srbu Aleksi Dundiću, ki je padel v bojih za Rovno pod poveljstvom slavnega Budjonija, so v tem mestu pred nedavnim odkrili spomenik

Živali na zatožni klopi

Srednji vek ni sežigal samo čarovnic, strahoval je tudi nebolegjene živali. Ohranjeni so nam ostale kopice sodnih aktov o obravnavah proti mrčesu, podganam, jeguljam in drugim škodljivcem človeške družbe. Zločinov obožene živali so imelo tudi pravico zavgora, ki pa je bila jalova, ker ubožice niso znale govoriti. Majhne živali so navadno kaznovali s poahljenjem. Tudi zapirali so jih. Nekdanja Avstrija je še pred tri sto leti zaradi upornosti izrekla nad nekim psom zaporno kazeno. V Sardiniji so živalske »hudodelce« javno izpostavljali ob sramotnem stebri. V Rusiji so zaprli nekega zelo bodljivega koza, mu naprtili dolgo in mučno pravdo ter ga konteno kot zločince odvedli v Sibirijo. Švicarji so svetano sežgali nekega petelin, ki naj bi bil znesel jajec. Isto je doživel neka kura, ki je ob »muhamstem domislekum« baje po petinaravno pocjetje. Tako »protinarnavno pocjetje« je bilo po imenju babjeverne javnosti in

vražnih sodnikov v zvezi z vragom.

Danes gledamo na vse to s posmehom, v tistih časih pa so veliki pametnjakovi smatrali take stvari za nad vse resne in velevažne.

Stari Texas v novih dneh. Mož na sliki je 82-letni serif »Old« John Graves v mestu Amarillo v Texasu. Kljub starosti ne pozna šale in tudi roka se mu ne trese, kar je dokazal te dni, ko mu je hotel pobegniti zlikovski ropar Hamilton McCampbel. Ta je hotel izkoristiti priložnost, da ga je iz zaporov peljal na sodišče starček in mu jo hotel popihati. Old John pa je s svojim Coltom podrl bežečega zločinka na petdeset metrov, da so ga moral prepeljati v bolnišnico; kazzen torek zlikovcu ni ušla, marveč mu je bila le odložena

KRATKO — DOLGO

Kdo bi vsem ustregel, nečimernost Evinih hčer? Med ženskim strešniškim osebjem na mednarodnih letalskih progah je zavladala pravca zmeščanja zaradi dolžine — kril, ki spadajo k njihovi službeni oblike. Francozjinjam ne gre v glavo, da bi izpod krila smelo kukati le 35 cm nožice, angleške in ameriške stewardesse pa niso zadovoljne z najnovejšo odredbo, da bi jim krila segala 7,5 cm pod koleno. Ker pri izbiro strežajk v letalu njihov osebni pojav ne igra prav zadnje vlogo, je razburjeno med stewardessami kaj razumljiva.

KAM Z ŽENSKIM SVETOM?

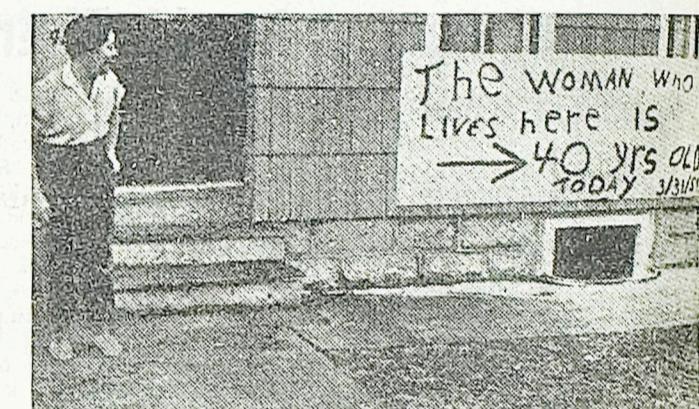
Pred tem problemom so se znašle ZDA, kjer je v teku zadnjih let število mladih žensk med 20 in 24 letom narasi za 16 %, onih med 25 in 29 letom pa za 12 %. Ženske svoje može v splošnem preživijo. Torej je tudi vdov več. In zdaj vprašanje: Kako vse to preživljati? Kam z žensko nadprodukcijsko?

DEKLETU SOVRAŽNO SONCE

Angleška družina Wright v Aynhu šteje sedem članov. Vsi so zdravi in brez vsakih posebnosti, edinolec četrto-rojeni otrok, zdaj devetletna Mary, trpi na porfiriji, ki na njej, kolikor je znano, boljuta na vsem svetu menda le še dva redka.

Mary ne sme na sonce. Najmanjši njegov žarek ji povzroča opelne. Samo ob oblačnem vremenu se lahko igra na prostem. V šolo mora hoditi vedno s sončnikom v roki, saj ima obe roki do zapestja itak že skoraj otrdeli od samih nabreklin, povzročenih po sončnih žarkih. Zdravniška veda v to uganko ni še docela pridrla.

Vladna delegacija Sovjetske zveze je pred nedavnim obiskala Indijo. Med svojim bivanjem v tej azijski deželi so člani delegacije v spremstvu gostiteljev obiskali številna mesta in si ogledali gospodarski napredki države. Med drugim so bili tudi na gradbišču velikega hidrotehničnega kompleksa Bhakra-Nangal v zvezni državi Pandžab (na sliki)

Posebno šalo si je s svojo ženo privoščil Chuck Dornack iz Rochesterja (ZDA). Nekaj mesecev pred tem je namreč povzročil njenog grozovito jezo, ker je v dovoljenje z ribolovom dal vpisati, da je stara 40 let. Mož je tedaj molčal in si mislil svoje. Ko pa je te dni gospa Florencia respraznovala svoj štirideseti rojstni dan, jo je na fasadi njene stanovanjske hiše pozdravil plakat: »Žena, ki živi tukaj, je stara 40 let, danes 31. 3. 1959«. Originalno maščevanje, ne? Zamisel je bila tako svojstvena, da se je indiskretne sporočilu moral nasmejati še sama pri zadeta štiridesetletnica (na sliki).

Jack London: SMOKE BELLEW

44

Minilo je nekaj časa, ne da bi kdo spregovoril, potem pa se je začela vrv gibati.

»Kaj pa delaš? je zaklical Dimač.

»Napravil bom več oporišč za roke in noge,« se je oglasil trepetajoči odgovor. »Samo počasi. Kmalu te bom izvlekel od tam. Nič ne maraj, če se mi glas trese. Saj mi nič ni. Samo lepo počakaj, pa boš videl.«

»Čuj! Čisto po nepotrebni tratiš svoje moči. Prej ali slej se bo led raztopil in zdrsnil boš k meni. Edina rešitev zate je, da prerežeš vrv. Razumeš. Neumno bi bilo, ako bi morala oba poginiti v tem prepadu. Ti si največji korenjak, kar jih svet pozna. Storil si, kar si mogel, da bi rešil obo. Pa reči vsaj sebe! Prereži, pravim!«

»Molči! Zdaj bom izdolbel take luknje, da bi lahko par konj potegnil kvišku, boš videl.«

»Dovoli si storil, kar izpusti me.«

»Storil? Kaj? Sem te že potegnil na varno?«

»Storil si, kar si mogel, pa je bilo vse zaman. Še vse le te je spodneslo.«

»Do zdaj sem se samo učil, zdaj pa vem, kako se je treba vzetti za delo. Ne pustim te, dokler ne bova rešena oba, si razumel? Ko me je bog napravil drobrega in majhnega, je že vedel, kaj dela. Zdaj pa molči; ne utegni zlobudrati s teboj.«

Več minut sta molčala. Dimač je slišal samo udarce noža ob ledena tla, od časa do časa pa so se usuli nanj drobci ledu. Ždel je zase, se držal za vrv in se upiral z

rokami in nogami v opolzka tla. Mučila ga je žeja. Lovil je z usti drobce ledu in jih sesal.

Nenadoma je začul vzklik in potem obupno ječanje. Vrv je odjenjala, tako da je moral loviti opore drugje, pa se je v naslednjem hipu zopet napela. Dimač se je ozrl navzgor in zapazil, da polzi proti njemu velik nož, s katerim je Karson dolbel led. Polzel je s konico naprej. Dimač je pritisnil lice k tloru. Stresel se je od rezke bolečine, ko se mu je rezilo zadelo v kožo, nož pa je obstal.

»Kako sem neroden,« je čul tovariševno tožbo nad seboj.

»Nič ne maraj,« ga je tolažil Dimač. »Prestregel sem ga.«

»Res? Čakaj! V žepu imam klobčič motovoza. Spustil ga bom do tebe, ti boš nož privezal nanj, jaz ga bom pa k sebi potegnil.«

Dimač ni odgovoril. Boril se je z mislijo, ki ga je iznenadal prešinila.

»Hoj, motvoz že gre. Ko bo pri tebi, pa reci.«

Preko roba je pridrel žepni nožiček, ki je vlekel za seboj motvoz. Dimač ga je prijel, naglo odprl z zobmi večjo klino in se prepričal, da je ostra. Potem pa je na motvoz privezal veliki nož.

»Vlec!« je zaklical.

S trudnimi očmi je gledal, kako nož leže navzgor. Pa videl je še več. Videl je preplašenega, nemirnega malega moža, ki se je tresel in venomer klepetal, da bi se zmotil. Videl je, kako ga premaguje omotica sprično groznega prepada, ki je zidal tik poleg njega, videl je junaka, ki je občutil strah in grozo preteče smrti, pa vendar ni hotel zapustiti tovariša, temveč je tvegal zanj življenje. Po srečanju s Čokom ni Dimač še nikogar tako naglo vzljubil. To je bil pravi mesojdec, vzoren priatelj, plemenit do pogibeli v tako odločen, da ga bojazen in trepet nista mogla omajati. Nato pa je Dimač hladnokrvno premislil položaj. Bilo je nemogoče, da bi se rešila obo. Ne glede na vse prizadevanje sta zdržema polzela vedno globlje. Dimač se je jasno zavedal, da edino njegova teža vleče Karsona navzdol. Karson je bil lahek kot muha,

nikjer bi mu ne zdrsnilo. O da, če bi ne bilo njega, bi se malo mož brez težave rešil.

»Zdaj sva pa na konju!« je govoril Karson zgornji.

»Kakor bi mignil bova rešena.«

V Karsonovem glasu se je razodeval boj med upom in obupom. To je Dimača opogumilo, da se je odločil.

»Poslušaj me,« je rekel mirno in zaman poskušal pregnati izpred oči podobo Joy Gastellove. »Nož sem ti zato poslat nazaj, da se boš laže rešil. Si me razumel? Z malim nožem, ki mi je ostal, prerezem vrv. Gre namreč edinole za to, ali grem v prepad sam ali pa greva oba Bolje bo, če grem sam. Me razumeš?«

»Obema smrt ali obema rešitev,« je odgovoril treseni se glas. »Daj no, potri pa se nekaj minut.«

»Koliko minut je že preteklo? Oženjen nisem. Nimanj niti ljubezni drobne ženice niti otročicev niti sadovnjakov. Nihče me ne pričakuje. Ti se reši!«

»Čakaj! Za boga, čakaj!« je divje vpil Karson. »Nikar tegaj! Daj mi vsaj priložnost, da te rešim. Le mir, ti starci konj! Oba bova rešena, boš videl. Take luknje izkopljem, da bi dvignil hišo s hlevom vred, če bi se vaneje uprl.«

Dimač ni odgovoril. Počasi, nežno in z naslado je začel piliti napeto vrv. Pilil je tako dolgo, dokler ni eden izmed treh pletunkov počil.

»Kaj delaš?« je obupno klical Karson. »Če prerezesh ti ne bom nikdar odpustil. Oba ali nobeden. Rešila se bova, to ti rečem. Čakaj! Za boga, čakaj!«

In Dimač se je zastrmel v prerezani pletunek, ki je visel od vrvi pet palev pred njegovim očesom. Tedaj se mu je razodel strah v vsej svoji slabosti. Naenkrat je zahrepelen po življenju. Brezno mu je vzbujalo grozo in njegov preplašeni razum ga je silil, naj se vda nespametnemu, nade polnemu odlašanju. Strah ga je slednjič premagal in se je vdal.

»Dobro,« je zaklical, »počakam. Stori, kar moreš, ampak rečem ti, Karson, če začneva zopet polzeti, bom prerezal.«